Tabor

¡Libres del mundo, uníos! Por Dios – Pueblo – Patria!

1971 EL FORTIN 11-12

TABOR je glasilo Združenih slovenskih protikomunistov ● TABOR je last in vestnik Zveze D. S. P. B. Tabor ● Mnenje Z. D. S. P. B. Tabor predstavljajo le članki, ki so podpisani od glavnega odbora Zveze. ● Izdaja ga konzorcij. Predsednik inž. Anton Matičič. ● Urejuje uredniški odbor; odgovorni urednik Adolf Škrjanec, za lastništvo Ivan Korošec, upravnik Božo Šušteršič.

——::——

TABOR is the voice of the Confederation Tabor of the United Slovene Anticommunists

——::——

TABOR es órgano de la Confederación Tabor de los Anticomunistas Eslovenos Unidos. ● Director: Ing. Antonio Matičič, Ramón L. Falcón 4158. Buenos Aires, Argentina

——::——

Imprenta: Talleres Gráficos Vilko S. R. L., Estados Unidos 425, Buenos Aires, Argentina, T. E. 33-7213

——::——

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 1.109.310

——::——

Naročnina: Južna Amerika 10 pesov Ley 18.188, odn. enakovrednost v dolarju; USA in Kanada 4.— dolarje letno, zračno 7,00 dolarjev; Anglija in Australija 1 funt šterling; Evropske države 3 dolarje.

——::——

Naročila, reklamacije, nakazila, dopise in ostalo pošto pošiljajte na naslov: inž. Anton Matičič, Igualdad 1110, José L. Suárez FNGBM, Pcia. de Buenos Aires, Argentina. Telefon: T. E. 796-7513.

NASLOVNA SLIKA

Sobratje v orožju neso k večnemu počitku v Gaj junakov na Orlovem vrhu Ljubljanskega gradu padlega junaka. Padel je v borbi v času, ko je mali slovenski narod na križ pribit dajal vzgled vsemu svetu v borbi za Boga, narod in domovino.

Tabor

Svobodni sveta,
združite se!
Za Boga,
Narod, Domovino!

Nov.-Dic. 1971 BUENOS AIRES Nov.-Dec. 1971

El papel del Ejército en América Latina

El importante papel que el Ejército juega en América Latina desde hace mucho tiempo, y más aún las transformaciones de ese mismo papel, representan uno de los problemas esenciales de la estrategia y de la táctica que Moscú se esfuerza en elaborar para el movimiento comunista en ese continente. El Instituto de América Latina, organismo soviético encargado de estudiar esos problemas, ha establecido en el número 4 del año actual de su revista la clasificación y sistematización siguientes sobre las relaciones entre el Ejército y la política en Latinoamérica, distinguiendo cuatro formas de la intervención del Ejército en la política.

El primer tipo es el régimen militar del cesarismo y del caudillismo, que conoció una particular floración a fines de los años 40 y a comienzos de los años 50. Dos modelos típicos de ese régimen fueron la dictadura de Pérez Jiménez en Venezuela y la de Manuel Odría en Perú. Esos regímenes desaparecieron casi por completo, salvo en Paraguay, que es hoy día la excepción.

El segundo tipo de poder militar está formado por los regímenes que no son la voluntad de un hombre solo, sino la colectiva de las Fuerzas Armadas del país.

Estos regímenes surgieron a comienzos de los años 60, como por ejemplo en Salvador y Guatemala.

El tercer, son los regímenes militares neocapitalistas, deseosos de modernizar las estructuras económicas del país. Según la interpretación soviética, los regímenes argentino y brasileño expresan esa orientación, sobre todo el poder establecido en Brasil desde 1964.

Finalmente, el cuarto corresponde al que impera actualmente en Perú, por lo que el PC peruano se ha alineado al lado del poder. Moscú ha creído descubrir el inicio del mismo proceso en otros dos países latinoamericanos: Bolivia, antes del último golpe de Estado, y Panamá, donde la subida al

poder, en octubre de 1968, de una Junta Militar no es una simple maniobra palaciega, como señala el Instituto de América Latina en Moscú.

Esta evolución progresista de las Fuerzas Armadas debe ser seguida con atención por los PC de todos los países latinoamericanos, que deben ser capaces de discernir las tendencias progresistas en los militares y servirse de ellas. En apoyo de esta afirmación, dicha revista cita tres ejemplos: 1) la actitud del PC peruano y de su secretario general Jorge del Prado; 2) la declaración del PC de Colombia sobre la necesidad de estudiar la lucha en el interior del Ejército, y; 3) la opinión del dirigente del PC argentino Héctor Agosti, orientada en el mismo sentido.

NAŠ CILJ

V jesenskih dneh l. 1941 — torej pred 30. leti — so odšli prvi slovenski komunisti v gozdove, da postavijo temelje za komunistično revolucijo. Ni bilo to njihovo vodstvo, ki je odšlo na teren. Vodstvo je ostalo v Ljubljani — niti niso bili vsi rdeči boorci iz španske revolucije, še manj proletarci ali njihovi sinovi. Nasprotno. Bili so to sinovi slovenske buržoazije.

Imeli so idejo, cilj kateremu je z okupacijo Slovenije bila dana možnost, da ga dosežejo, če drugega ne, z revolucijo v imenu „osvoboditve“ in „proletariata“... Nihče ni verjel, da bo peščica sanjačev dosegla svoj cilj in da bodo tisti, ki so sanjali o delovni oblasti za isto tako grdo ogoljufani.

Sredi maja 1942 je šlo na teren prvih 17 idealistov — protikomunistov, ali bolje rečeno: ne komunistov. Za vsakega poznavalca tedanjega položaja je bil to „samomor“. Tudi oni so imeli cilj in idejo, samo sposobnega vodstva v Ljubljani ne! Iz teh idealistov je v procesu časa nastalo Slovensko domobranstvo, edina slovenska narodna vojska.

L. 1956 se je v emigraciji združila peščica idealistov in postavila temelj naši organizaciji. Položaj je bil vsaj tako brezupen, kot v zgornjih dveh primerih. Tu ni bilo „vodstva“ od zgoraj, ne položaj Ljubljanska pokrajina. Bilo je nekaj posameznikov, položaj pa ves zapadni svet.

„Nesmiselnost“, so nekateri ugotovili, domobranska stvar je mrtva, gen. Rupnik zavržen v pozabljenje po naših voditeljih, kaj pa se kmetje domišljajo da bodo dosegli? so z viška komentirali tisti, ki so se borili za položaje in oblast.

Potem je prišel čas, ko je bilo treba računati s stvarnostjo, in vojsko podrediti (vojska je orodje politike, pravijo tisti, ki se na to razumejo). Tu pa je nastalo nekaj nezaslišanega, kar bi v normalnih razmerah vodilo v ječe: upor! Slovenski domobranci hočemo umreti z zravnanimi hrbtenicami, to je in mora ostati naš cilj.

Da to je naš zadnji cilj! Še pred tem pa moramo doseči še enega in to je: da se doseže javno priznanje pokola Slovenskega domobranstva in drugih protikomunističnih borcev in civilistov v domovini in da se vse žrtve rehabilitira, če že ne v imenu križa ali peterokrake zvezde, vsekakor pa v imenu humanizma in civilizacije.

Bodo naši ideološko-politični voditelji v emigraciji to dosegli ali vsaj resno skušali doseči? Ako ne bodo niti javno poizkusili, potem so za nas ostali samo še — pobeljeni grobovi!

Svečke na grobeh

Vsi Sveti, 1971

Dragi soborci!

Že dolga tisočletja predno je Jezus Kristus s svojim Vstajenjem pokazal, da bo poleg človekove duše tudi njegovo telo deležno svojega poveličanja, so ljudje izkazovali posebno čast in spoštovanje mrtvim truplom svojih bližnjih.

Zavijali so jih v mumije, gradili so jim veličastne grobnice, kostnice, kripte in mavzoleje. Polagali so jih k počitku na kos blagoslovljene zemlje, ki ji je kasneje krščanstvo vzdelo ime — „Božja njiva".

In v modernih, današnjih časih, ko je krščanska misel že doživela odpor materialistične ideje, je kljub temu prav ta tradicija spoštovanja do mrtvih obstala ter so ji sledili tudi oni, ki jim ni bilo ne do krščanstva, ne do njegovih načel.

Naša usoda je, da so mrtvi bistveni del našega življenja in delovanja. Toliko jih je, da ga skoraj ni spomina na našo mladost, v katerem ne bi oživel tudi nekdo, ki je padel v času, ko je groza hodila po naši zemlji.

Če pa smo nanje upravičeno ponosni, če vemo, da so šli v večnost do kraja zvesti svojim idealom, nas vendarle boli in nas bo bolelo do kraja naših dni, da smo prikrajšani celo za tiste tihe trenutke, ki jih prinese plamen drobne svečke na grobu dragega, pokojnega človeka.

Zato se bomo morali tudi letos zbirati na vseh straneh sveta in prižigati sveče, namenjene njim, na tujih tleh, pod tujim nebom.

Vendar, glavno je, da so v nas samih še vedno živi. Da ni umrl spomin nanje. Da ni umrla naša zvestoba njim in vsemu, za kar so živeli in umrli: za Boga, narod, domovino!

Slava jim na veke!

Milan Zajec, predsednik
ZDSPB TABOR

TITO V ZDA

V zvezi s Titovim obiskom v ZDA in v Kanadi smo dobili vrsto dopisov, ki jih radi zanimivosti vse objavljamo. (Op. ured.)

TITO PRIHAJA NA OBISK K NIXONU

Uvodnik Ameriške domovine — 27-10-71

Predsednik ZDA Richard M. Nixon je bil lani na obisku v raznih državah Evrope, med njimi tudi v SFR Jugoslaviji. Njegov obisk je bil omejen v glavnem na Beograd, od koder je Nixon napravil še nagel obisk v Titov rojstni kraj Kumrovac in se mimogrede ustavil v Zagrebu. Za obisk Ljubljane, glavnega mesta Slovenije, ki je poslala v ZDA tekom zadnjih sto let okoli pol milijona svojih otrok, ni imel časa. Pripravljalci njegove poti v Jugoslavijo ga na to niso opozorili... Josip Broz Tito je Nixona zelo prijazno sprejel in ga svečano pogostil, zato naj bi bil Nixon hotel Tita razveseliti in se mu oddolžiti z obiskom Kumrovca. Seveda je Tita povabil tudi na obisk v ZDA

Tito je bil v ZDA doslej dvakrat. Prvič je prišel le na zasedanje ZN in ostal v New Yorku, kjer so ga nasprotniki komunizma, ki so pribežali iz Jugoslavije v ZDA, stalno vznemirjali z demonstracijami. Titov uradni obisk v ZDA so morali enkrat zaradi protestov nasprotnikov komunizma in posebno priseljencev iz Jugoslavije odpovedati. Predsednik J. F. Kennedy je obisk le dovolil. Tita so tedaj sprejeli na pol uradno, da ne bi vznemirjali ameriške javnosti, ki mu je bila očitno nasprotna.

Jugoslovanskemu maršalu to ni bilo posebno prijetno in všeč. Hotel je dostojen sprejem, z vsemi častmi kot državnemu poglavarju gredo. Nixon mu hoče zdaj v tem ustreči. Zato je pretekli petek izdal na ameriško javnost poseben poziv, v katerem pravi, naj bi Tita pozdravili „s spoštovanjm in dvorljivostjo", kajti „vse, kar je bilo proti prijaznemu sprejemu..., bi bilo v škodo odličnemu svetovnemu vodniku in prav tako tudi v škodo koristi naše dežele."

Ta Nixonov poziv zahteva nujno opozorilo na nekaj dejstev, ki bi jih radi pozabili sedanji oblastniki v Jugoslaviji doma in v svetu, pa vsaj začasno verjetno tudi predsednik Nixon, ko poziva Ameriko, naj Tita sprejme „s spoštovanjem."

Josip Broz Tito je komunistični revolucionar, ki je prišel na vodstvo Komunistične partije Jugoslavije potem, ko je bil njegov prednik umorjen po naročilu Stalina in ne brez predhodne vednosti in soglasja njegovega naslednika.

Tito je začel komunistično revolucijo v Jugoslaviji v času, ko je bila

ta zasedena po sovražnih vojskah. V okviru „osvobodilne vojne“ je načrtno trebil vse možne nasprotnike komunistične revolucije in komunistične oblasti v Jugoslaviji, ki jih je preje še obdolžil „sodelovanja z okupatorjem“. Dokumenti iz nemških in drugih arhivov kažejo medtem, da je Tito sodeloval tako z Nemci kot z Italijani, kadar se mu je to zdelo koristno.

Velika Britanija in ZDA so Titov „osvobodilni boj“ mogočno podpirale z obilico orožja in opreme zlasti po zlomu Italije septembra 1943. Tito je obljubil svobodno, demokratično Jugoslavijo in ljudsko odločitev o bodoči obliki vlade. Vse te obljube je izpolnil po komunistično, kajti SFRJ je „demokratična“ država, čeprav le „ljudsko-demokratična“ in „ljudstvo“ je odločilo način vlade „z glasovanjem“... Da je SFRJ čista komunistična diktatura, ki je bila v prvih letih celo bolj stalinistična kot ona v Sovjetski zvezi, je znano dejstvo.

Za obilno podporo, ki so jo ZDA dajale Jugoslaviji med vojno in še po njej, je ukazal Tito streljati na ameriška letala, ki so zašla nad jugoslovanski zračni prostor. Tako je bilo eno ameriško letalo sestreljeno nad Slovenijo in 6 ameriških letalcev mrtvih.

Titov komunistični režim ni bil zadovoljen s svojo zmago, ki jo je dosegel poleg z obilno ameriško in britansko materialno podporo tudi z neposredno vojaško pomočjo Sovjetske zveze, katere vojske so preko Bolgarije vdrle jeseni 1944 v vzhodno Srbijo, prodrle do Belgrada in ga zavzele, pa nato preganjale Nemce dalje v Sremu in Vojvodini. Pridrle so celo v slovensko Prekmurje.

Titu se je posrečilo pripraviti Angleže go tega, da so mu vrnili Slovensko narodno vojsko in hrvaške vojaške enote, ki so se rešile na Koroško. Po moskovskem dogovoru bi morali vsi vrnjeni priti pred sodišče, ki naj bi dognalo njihovo morebitno krivdo. S to odločbo so si hoteli Angleži kot Pilat umiti roke, kajti očitno so morali vedeti, kaj se bo z nasprotniki komunističnega nasilja, ki bodo izročeni jugoslovanskim komunistom, zgodilo!

Z izjemo nekaj sto mladoletnih pripadnikov Slovenske narodne vojske, ki so jo sestavljali pretežno bivši domobranci, so rdeči oblastniki v Sloveniji vse vrnjene, okoli 11.000 pomorili in zasuli v množične grobove, največ v Kočevskem Rogu. Dolgo so ta množični pomor tajili, uradno ga taje še vedno, toda nekdanji verski poverjenik za Slovenjio Kocijančič, ga je v Clevelandu pred leti priznal pred ducatom prič. Izgovarjal se je le, da so se oblastniki v Sloveniji bali, da bi bivši domobranci potegnili z Amerikanci, če bi prišlo do spopada zaradi Trsta, od koder so mbrali Jugoslovani v onih dneh na zahtevo Amerikancev in Angležev potem, ko so tam vršili 40 dni vsakovrstna nasilja.

Bivši domobranci niso bile edine žrtve komunistične krvoločnosti, maščevalnosti in u'rjevanja komunistične oblasti. Novi oblastniki so pobili tisoče drugih Slovencev, o katerih so mislil, da so in bodo ostali nasprotni

njihovi oblasti. Tako so jih samo v občini Litija po zmagi v juniju do konca leta 1945 pomorili nad 200, med njim tudi žene in celo dojenčke, kot so izpovedale priče.

Da je Tito sposoben in spreten politik ter državnik, je nemara res, toda v očeh poštenega, nepristranskega sveta je tudi eden največjih nasilnikov in množičnih morilcev sedanje dobe. Zato dostojna in poštena ameriška javnost Tita ne bo pozdravljala „s spoštovanjem", ampak se mu bo izognila. Pozdravljanje bo prepustila Nixonu in njegovim, katerih naloga je, da zastopajo pri tem narodne koristi, v kolikor so te res lahko prizadete.

TITOV OBISK V AMERIKI

Med presenečenji, ki jih je pripravil svetovni in ameriški publiki predsednik Nixon, je gotovo tudi sprejem, ki ga je pripravil jugoslovanskemu diktatorju Titu. Nixon ga je tudi imenoval „odličnega svetovnega voditelja", ki pozna več drugih svetovnih osebnosti, kot kdorkoli drug. Medtem, ko je drugo verjetno res, pa ima ameriška publika — hvala Bogu — tudi še danes svoje pomisleke o Titovem „odličju".

Namen tega članka pa ni opisovati dogodke ob Titovem bivanju v Ameriki, temveč se ozreti na drugo stran: kako je reagirala jugoslovanska emigracija — in posebej slovenska — na to novo „grenko pilulo". Spomnimo se, da je pokojni predsednik Kennedy pred leti Tita pripeljal v Belo hišo takorekoč pri „zadnjih vratih" in da ni dovolil nobenega fotografa v bližini, ker ni želel, da bi se za zgodovino ohranilo srečanje. Kljub temu je bila okolica Bele hiše natrpana z jugoslovanskimi emigranti, predvsem Hrvati, ki so dali Kennedyju in Titu vedeti svoje razpoloženje.

Ko je letos Tito prispel v Belo hišo, je bilo navzočih le nekaj demonstrantov in še te je policija potisnila daleč vstran, tako, da jih Tito in Jovanka verjetno nista niti videla, še manj slišala. Izredni ukrepi so bili predvsem posledica incidenta v Kanadi, kjer je nek madžarski emigrant skočil za vrat sovjetskemu ministrskemu predsedniku Kosiginu. Ameriški časnikarji pa so tako ob priliki prihoda v Belo hišo, kot ob obisku na državnem pokopališču, v poslopju ameriškega parlamenta in ob banketu, odkrili, da je bilo na cestah včasih več policistov in tajnih agentov, jugoslovanskih in ameriških, kot je bilo gledalcev. Pač lep dokaz „priljubljenosti" tovariša Tita in seveda njegove želje, da umre v — postelji.

Nekaj demonstrantov se je pojavilo tudi ob vhodu na državno pokopališče, kjer je Tito položil venec na grob neznanega vojaka. Očividci poročajo, da so mu navzoči emigranti grozili s pestmi in se posluževali raznih sočnih južnjaških „pozdravov". Demonstrantje so se pojavili tudi v Los Angelesu in samo tamkajšnje časopisje je menda tudi pisalo posebej o njih.

Kakih drugih protestov ni bilo opaziti, in v nobeni od omenjenih demonstracij niso sodelovali Slovenci.

Kakšna je bila torej reakcija slovenske emigracije? Kot se zdi, je tisto „najvišje politično telo v zdomstvu", takoimenovani Narodni odbor za Slovenijo, tudi ob tej priliki — „zgovorno molčal". Ima pač druge skrbi. Glavni odbor ZDSPB Tabor pa je izkoristil to priliko ter ameriškim časopisom v vseh večjih mestih dostavil „Belo knjgo" obenem z angleškim povzetkom njene vsebine in posebnim spremnim pismom. Doslej ni bilo mogoče ugotoviti, če je kateri od časopisov, ki je prejel Belo knjigo, tudi uporabil to gradivo. Ni pa tudi bil namen celotne akcije, da bi se vsi ti časopisi takoj zagnali v Tita s podatki iz Bele knjige. Pričakovati tako reakcijo, bi bilo nerealistično. Če pa je deset urednikov od celotnega števila prihranilo Belo knjigo za bodočo uporabo, je bil namen dosežen.

Druga, tiha, pa zato trajnejša reakcija na Titov obisk, je bila zabeležena v ameriškem Kongresu. Kongresnik Blatnik, ki je bil ob koncu vojne ameriški odposlanec pri jugoslovanskih partizanih, je seveda zapel Titu slavospev in potem predložil v zapisnik tudi vse članke, ki jih je zasledil v ameriškem časopisju o tem obisku. Dva druga poslanca, Rarick iz Louisiane in Baker iz New Yorka, pa sta proti obisku protestirala. Rarick je svoje kolege opomnil, da je bil nosilec prvotnega in glavnega odpora v Jugoslaviji, Draža Mihajlović, ki je zato tudi prejel visoko ameriško odlikovanje; Baker pa je protestiral predvsem proti intervjuju, ki ga je imel s Titom ameriški žurnalist Walter Cronkite.

Nekaj torej je bilo le doseženega. Vsa ta zgodba pa kaže, kako zelo je potrebna slovenski emigraciji neka ustanova, ki bi v smislu resolucije zadnjega občnega zbora ZDSPB Tabor poskrbela, da bi bili slovenski interesi pravilno tolmačeni in zaščiteni.

Gl. Odb. ZDSPB TABOR

KUMROVEC V AMERIKI IN KANADI ..

Koncem oktobra (1971) in začetkom novembra smo bili priče bombastičnih sprejemov, katerih je bil deležen mogočni predstavnik čistega marksizma, človek, ki je pokončal na stotisoče svojih političnih nasprotnikov, najbolj ambiciozen tiran na svetu — Josip Broz — Kumrovec. Zavedajoč se, da sta baš ameriška in angleška vlada odgovorni, da je ta tiran sploh prišel na oblast in da je našemu narodu mesto svobode zavladalo novo suženjstvo azijatskega komunizma se čudimo takemu obisku. Prav radi tega se danes upravičeno sprašujemo: Kako dolgo še bo vlada ZDA podpirala in častila tirane svobodoljubnih narodov! Upravičeno in z gnusom se zgražamo nad komentarji zapadnih časnikarskih agencij, ki so ob priliki tega obiska poveličevali Kumrovca kot neko čudo božje. Mar jih preteklost in vse na-

pake niso prav nič izučile, mar ti ljudje ne vidijo, kam je svet prišel zaradi ljubimkanja zapadnih vlad z diktatorji Titovega kova? Očividno jih zgodovina ni naučila prav nič, zato imamo danes probleme kot „osvobodilno vojsko" v Vietnamu, zato imamo na Srednjem vzhodu napetosti ki vsak čas lahko strašno brsne in prinese krvav obračun, zato je svetovni komunizem na pohodu, Zapad pa preveč gnil, da bi bil možen zajeziti ta pohod. Zapad tone vsak dan globlje v materialistični kugi, ki je zaželena predpojava komunističnega pohoda.

Nekateri ameriški novinarji so šli tako daleč, da so Kumrovca predstavili svoji javnosti kot največjega še živečega voditelja iz druge svetovne vojne. Tako se je izrazil komentator W. Cronkit, eni največji ameriški News agenciji CBS; dopisnik Washington Posta iz Beograda (Sam Morgan) pa je celo zapisal: „sestanek med Titom in ameriškim prezidentom se vrši v času mednarodnih sprememb in z ameriškim prezidentom, ki skoro dosega Titovo veličino kot sposoben državnik..." Kongresnik Blatnik iz Minnesote, slovenskega pokolenja, pa je šel še korak naprej in v samem ameriškem kongresu pel slavo Kumrovcu. Imenoval ga je „učitelja diplomatov", „izvanreden državnik", in „mogočni mož značajev".

Zgražati se mora človek pri vseh takih početjih naivnega Zapada, ki se zdi, da ne vidi niti ped pred seboj. Državniki so govorili o njem, kot da bi bodočnost Amerike in Kanade zavisela od tega moža-zločinca. Če smo tako daleč, potem moramo res reči „Bog se nas usmili." Predsednik ZDA očividno ni bil siguren, kako bo ameriški narod gledal na pompozni sprejem z vsemi vojaškimi častmi, človeka, katerega preteklost je ne le dvomljva pač pa krvava. Zato je na predvečer tihega prihoda Kumrovca pozval ameriški narod, da naj ga sprejme „s častjo in spoštovanjem". Ameriški narod se za te pozive ni brigal in je to spoštovanje prepustil predsedniku, voditeljem in pa časnikarjem. Narod pa se ni brigal za Kumrovca in ga nikjer tudi pozdravil ni. Svoje mnenje o tem zločincu pa je narod preko svojih zastopnikov in v obliki člankov v časopisju povedal. Kongresnik L. Baker je pred kongresom zavrnil CBS in njegovo hvalo Tita in ga prikazal takega kot je. Na pritožbo CBS-a je ponovno ta kongresnik javno pred vsemi zastopniki ameriške spodnje zbornice povedal kdo in kaj je Tito. V svojem odgovoru je med drugim dejal tudi tole: „Tito je prefrigano uspel, da so mu Britanci vrnili slovenske domobrance in skoro vse (okoli 12.000) enostavno poklal in zmetal v masovna grobišča. Kraji kot so Celje, Št. Vid, Kočevje so bili dobesedno oblitj s krvjo teh žrtev — nasprotnikov komunizma. Tu v naši državi imamo priče, ki lahko vsak čas o tem pričajo... Kdor govori, da je Tito boljši komunist kot ostali ali da je neodvisen komunist naj se zaveda, da je Titovo srce s svetovnim komunizmom, njegovi prazni žepi pa so obrnjeni proti Washingtonu. Titovi zločini po niso prav nič manjši od Stalinovih ali Hitlerjevih..." Kongresnik J. Rarick iz Lousiane pa ga je zdelal še bolj in napadel ameriško politiko javno v zvezi s Titom. Ta je

pred kongres prinesel vse mogoče dokumentacije, ki pričajo o Titovih zločinih, med drugim tudi Vetrinjsko tragedijo. Objavljeno je bilo tudi več člankov v zvezi z obiskom Kumrovca tako v ZDA kot v Kanadi.

Christian Crausade iz Tusla, Oklahoma je ob tej priliki prinesel dva članka, enega pod naslovom „Should U.S. Taxpeyers be Forced to Aid Red Yugoslavia?" drugega pa pod naslovom „Quousque tandem?" V obeh člankih sta dva različna pisca kompletno razgalila Tita in ga prikazala takega kot je, v goloti vsega zločinstva. The Toronto Sun pa je v članku „Why they hate Tito", opisal zločin v Kočevju in razložil, zakaj so protikomunistični emigrantje protestirali proti Titu. Zgražal se je tudi nad univerzo v Dalhousie, ki je Titu podelila častni doktorat.

Ameriški in kanadski predstavniki so Tita sprejeli vljudno kot predstavnika neodvisnih in človeka, ki bi lahko zapadu služil kot posrednik med Vzhodom in Zapadom v sedanjih konfliktih na mednarodni areni. Izgleda da si predstavljajo, da je bolje, da je Jugoslavija pod komunistom Titom, kot pa da bi prišlo popolnoma pod sovjetski vpliv.

Kako revno je to gledanje, mar ne vedo, da vrana vrani nikoli ne izkljuje oči! Mar ni jasno vsakemu vrabcu, da je Titovo gospodarstvo na psu in da se njegova politična hegemonija maje v samih osnovah. Tito je iz propagandnega stališča doma rabil veličasten sprejem in se je za obisk odločil šele tedaj, ko mu je bilo zagotovljeno, da bo sprejet z vsemi vojaškimi častmi. S tem, tako si je mislil Kumrovec, bo pridobil na ugledu doma, če pa s seboj prinese garancije ameriških dolarjev bo pa še bolje. Tako je tudi bilo. Ko je bil Tito na slavnostnih večerjah so njegovi doglavniki razgovarjali s predstavniki Zapada o brezobrestnih milijonskih posojilih in dobili tudi obljube. V Washingtonu mu je koj bilo obljubljenih 100 milijonov dolarjev. Tito je prišel torej da rešuje svojo lastno revščino in mu je malo ali nič mar, kaj se dogaja na svetu. Njegov prvi in edini cilj je ohraniti komunistični režim v Jugoslaviji in nič več ali nič manj. Žalostno ob tem obisku pa je to, da razen Hrvatov in peščice Srbov ni bilo nas na spregled, da bi javno pred svetom izpovedali, kaj in kako mislimo o zločincu iz Kumrovca. Na tem področju smo šibki in moramo v bodoče postati udarnejši. Organizirati se je treba in potem postaviti akcijo v tek ob prilikah, kot je bila ob obisku Kumrovca. Dalje je žalostno tudi to, da so nekateri bivši protikomunisti postali brezbrižni in se celo pohvalno izražali o Titu. Mar smo res že tako daleč da sami tonemo? Če tako, potem se ne čudimo, kako svet gleda na zločince kot je Tito. Sramujmo se naše mlačnosti, naše neodločnosti, komodnosti in našega caganja. Naša borba se bije dalje le cagavci in mlačni bodo klonili, resnični protikomunisti pa bodo stopali na plan dokler ne zasije narodu svoboda, ki mu je bila oropana pred 26. leti. Bratje več žrtev, več volje in več borbenosti za Boga — Narod — in — Domovino.

Fr. Gr.

TRI ŽRTVE NOVEGA STALINIZMA

(Katoliški glas 7-10-71)

KARDINAL MINDSZENTY

Zgodbe madžarskega kardinala Jožefa Mindszentyja so znane: posvečen za škofa med drugo svetovno vojno je po končani vojni zasedel stolico nadškofa v Budimpešti in postal tako primas madžarskih škofov. V dobi prvega stalinizma v svoji domovini je prišel pred sodišče, ki ga je pod obtožbo poneverb, tihotapstva s tujimi valutami, sodelovanja s sovražniki domovine in drugih sličnih očitkov obsodilo na dosmrtno ječo leta 1949.

Tako so v tistih letih postopali komunisti po vseh deželah, kjer so prišli na oblast po končani vojni. Iste ali podobne obtožbe so v tistih letih letele na stare komuniste v Bolgariji, kjer je padel Srečko Kostov, na Češkoslovaškem, kjer je bil obešen stari komunist Slansky, v Budimpešti, kjer je postal žrtev prekaljeni komunist Laszlo Rajk, pa tudi v Jugoslaviji, kjer je prišel v zapor nadškof Alojzij Stepinac. Nič čudnega, če je taka usoda doletela nadškofa in kardinala Mindszentyja. To se je takrat moralo dogajati zaradi sistema, ki so mu pozneje dali ime „stalinizem" ali „kult osebnosti."

Oktobra 1965 so se v Budimpešti uprli stalinizmu in hoteli vpeljati bolj človeški komunizem. Tedaj se je za kratek čas vrnil na svobodo tudi kardinal Mindszenty, toda le za kratek čas. Znano je, da je Hruščev poslal svoje tanke na Ogrsko in kratke svobode je bilo konec. V novembru tistega leta je propadel poskus madžarskih komunistov in kardinal Mindszenty se je pred novo obsodbo zatekel na veleposlaništvo Združenih držav Severne Amerike.

Spremenljivo vreme v politiki je pozneje zahtvalo, naj bi se na miren način rešil problem Mindszenty. Toda kardinal je zahteval, naj mu prej vrnejo njegovo dobro ime, ki so mu ga umazali na procesu. Režim na to ni hotel pristati, Vatikan pa ni hotel v kardinala siliti. Stvari so se zaradi tega vlekle iz leta v leto. Kardinal se je zmeraj bolj staral in začel bolehati. Kaj bo, če zboli zares? Sv. oče Pavel VI. je napel vse sile, da bi kardinala osvobodili. Po dolgih in zapletenih pogajanjih, ki niso še znana v podrobnostih, smo nenadoma zvedeli, da je kardinal Mindszenty zapustil Madžarsko in z letalom priletel v Rim in v Vatikan.

Ob kardinalovem prihodu v Vatikan je ogrska uradna agencija sporočila svetu, da je madžarska vlada „pomilostila" kardinala Mindszentyja, zato je ta smel v inozemstvo. Na to uradno vest je vatikanski „Osservatore Romano" dne 1. oktobra objavil na zelo vidnem mestu kratko vest: Poročilo tiskovnega urada Sv. sedeža. Časopisi poročajo danes, da je ogrska vlada pomilostila kardinala Mindszentyja. Nekateri časopisi celo trdijo, da

se je to zgodilo na zahtevo Sv. sedeža. Glede tega je potrebno pojasniti, da Sv. sedež ni prosil za tak ukrep niti ni glede procesa zoper kardinala in njegove obsodbe spremenil svojega stališča, kakor ga je svoj čas zavzel. Sv. sedež se je omejil samo na to, da je zaprosil, naj se zagotovi kardinalu prost izhod iz Madžarske. Pomilostitev je stvar, ki se tiče samo ogrske vlade. Od svoje strani je kardinal Mindszenty zmeraj izjavljal, da lahko sprejme samo popolno rehabilitacijo. (To je, naj se prizna, da je bil po nedolžnem zaprt in obsojen. — Op. ured.)

Tako tudi sedanji Kadarjev režim vztraja na starih pozicijah stalinizma, četudi jih je pod silo razmer nekoliko omilil.

JOŽEF SMRKOVSKI

Jožef Smrkovski je star češki komunist. Že od mladih let je bil v vrstah češke partije. Med vojno se je boril v partizanih. Po vojni je bil med vodilnimi možmi v Pragi. Toda padel je v nemilost pri tedanjem Stalinovem možu Antoninu Novotnem. Bil je obsojen na težko ječo, ko so drugi njegovi tovariši bili obešeni. Ko je padel Novotny, je Smrkovski postal eden vodilnih mož za novi človeški obraz komunizma na Češkoslovaškem pod Dubčekom. Vemo, kako so tudi ta poskus zatrli sovjetski tanki. Smrkovski je bil med prvimi, ki so postali žrtev Leonida Brežnjeva, novega stalinista, in njegovih pristašev v Pragi.

Zadnjič je Smrkovski, ki živi kot upokojenec, objavil poseben intervju v reviji italijanske komunistične partije „Vie Nuove". Zaradi teh izjav ga je hudo napadlo češko partijsko glasilo „Rude Pravo", ki mu očita obrekovanje in dezerterstvo. Do sedaj, pravi Rude Pravo, je režim milo in velikodušno ravnal s Smrkovskim. Toda težko je ohraniti velikodušnost do dezerterjev in Smrkovski je dezerter, ki zasluži vse zaničevanje, ker se je prodal sovražniku." Italijanski komunisti so torej „sovražniki" čeških komunistov. Naj KPI tega ne pozabi.

Tudi na Češkoslovaškem stalinizem ni še umrl.

MAKS KUNSTELJ, LJUBLJANA

In še tretji primer. Vrhovno sodišče SRS v Ljubljani je pod predsedstvom 1. v. v. Franca Soka ob sodelovanju s. v. s. Jožeta Šegedina in s. v. s. Nika Pogačarja kot članov senata ter upr. pripr. Marka Ilešiča kot zapisnikarja, po zaslišanju namestnika javnega tožilca SRS Toneta Laharnarja, v kazenski zadevi zoper obtoženca Maksa Kunstlja zaradi kaznivega dejanja po čl. 118/I KZ o pritožbi obtoženčevega zagovornika zoper sodbo okrožnega sodišča v Ljubljani z dne 29. sept. 1970, opr. št. K 150/70-24, na seji dne 8. aprila 1971 odločilo: „Pritožba zagovornika obt. Maksa Kunstlja

se zavrne kot neutemeljena in se potrdi sodba sodišča prve stopnje. Obt. Maks Kunstelj je dolžan plačati povprečnino v znesku 100.000 din kot stroške pritožbenega postopka."

Za kaj gre pa tukaj?

Maks Kunstelj je bil obtožen, da je leta 1969 po pošti poslal na osem raznih naslovov brošuro Cirila Žebota „Moj odgovor Edvardu Kardelju". Zaradi tega je prišel v preiskovalni zapor in pred sodišče. To ga je spoznalo za krivega „širjenja sovražne propagande" in ga obsodilo na eno leto zapora in na plačilo sodnih stroškov. Vrhovno sodišče je to razsodbo potrdilo.

Česa je kriv Maks Kunstelj?

Ciril Žebot je, kot znano, napisal dve brošuri: Slovenija včeraj, danes, jutri. Zaradi prvega dela te brošure je Edvard Kardelj Žebota javno napadel na partijskih sejah v Ljubljani in so to objavili tudi slovenski časopisi. Ciril Žebot je Edvardu Kardelju na njegove obtožbe odgovoril v brošuri Moj odgovor Edvardu Kardelju. Ta Žebotov odgovor Kardelju ni bil nikoli prepovedan v Sloveniji, dočim so brošuro Slvenija včeraj, danes, jutri uradno prepovedali. Vse tri Žebotove brošure so bile natiskane v Celovcu in jih je lahko dobil vsak Slovenec, ki je prišel v Trst, Gorico ali Celovec, saj so se tam javno prodajale.. Vemo, da je marsikdo prišel čez mejo samo zato, da je te brošure tukaj prebral, ker si jih domov ni upal nesti. Kot vidimo, po pravici.

Maks Kunstelj se je zagovarjal, da je brošuro „Moj odgovor Kardelju" res prebral, saj ni bila prepovedana, vendar da je ni širil. Sodišče ni upoštevalo njegovih trditev in ga je obsodilo na podlagi ugotovitev in izvedenca grafološke stroke Maksa Valjaca, da so naslovi na pismih bili napisani nekateri s pisalnim strojem, ki ga je Kunstelj imel doma, drugi pa s pisalnim strojem Slovenske filharmonije, pri kateri je Maks Kunstelj bil uslužben.

Značilna pri tem ni toliko obsodba Maksa Kunstlja, ki je brat msgr. Ignacija Kunstlja in bivši domobranski major, temveč dejstvo, da se Edvardu Kardelju ne sme ugovarjati. Kdor mu ugovarja, kot npr. Ciril Žebot, je kriv „sovražne propagande".

Ali ni to znamenje „kulta osebnosti" Edvarda Kardelja v Sloveniji še danes, ko so stalinizem uradno pokopali že vsaj 15 let? Ipse dixit. Kardelj je rekel. Slovenci, molčite!

KO BO SVOBODNI SVET PO ZMEDI POJMOV DANAŠNJIH DNI PRAVIČNO OCENJAL NAPORE NARODOV IN POSAMEZNIKOV ZA DOSTOJNO SOŽITJE ČLOVEŠTVA, BO MALI SLOVENSKI NAROD STAL NA ČASTNEM PRVEM MESTU, KER JE PO SVOJEM DIČNEM DOMOBRANSTVU O PRAVEM ČASU IN NA PRAVEM MESTU POKAZAL PRAVO POT: SVOBODNI SVETA, ZDRUŽITE SE!

ZA BOGA — NAROD — DOMOVINO!

B. S.

Grahovskim žrtvam v spomin

V noči med 23. in 24. novembrom je preteklo 28 let, odkar je narodnoosvobodilna vojska izvršila napad na novoustanovljeno domobransko posadko v Grahovem. To je bil prvi poraz domobrancev. Po tolikih letih nas samo še žalosten spomin veže na dogoke, ki so se pripetili v početkih nastajanja domobranskih posadk. Po toliki časovni oddaljenosti lahko bolj trezno razmišljamo o uspehih in neuspehih domobrancev. In vedno bomo prišli do zaključka, da so bili vzroki neuspehov oziroma porazov redno nevojaške narave. Grahovo je tipičen primer za to. Nič ne pomaga navdušenje, nič ne pomaga osebna hrabrost, če ni vse predvideno, kar narekuje strategija. V Grahovem ni manjkalo ljudi, borcev, ni manjkalo hrabrosti, ker so vsi borci raje živi zgoreli, kot da bi se predali. Manjkalo pa je orožja in vojaškega izkustva. Načrt obrambe je bil popolnoma zgrešen.

Eden izmed poveljnikov, ki se je takrat sicer rešil, a je pozneje bil izročen, je drugi dan po porazu razlagal, zakaj se niso umaknili, ko so pa bili že pripravljeni za umik, takole:

„Mi smo rekli: Brez topov nas ne preženejo iz utrdbe, topov pa nimajo.“

In prav to je bilo usodno. Partizani so pripeljali s seboj protiletalski top in z njim so vso noč nabijali v zid hiše iz neposredne bližine 20 metrov. Zmagalo je močnejše orožje. In mrtve junake so zasule ruševine razbite hiše, čez te pa je divjal plamen, ki je zoglenel trupla padlih junakov.

Grahovo bo ostalo v slovenski zgodovini trajno zapisano ne samo zaradi junaškega odpora posadke, temveč tudi zaradi tega, ker je bil tam zagrešen zločin nad slovensko kulturo. Ta škoda je nepopravljiva, kajti v noči od 23. na 24. november 1943 je zgorel živ eden največjih sodobnih pesnikov slovenskih, Franc Balantič. O pomenu te smrti bo izšla posebna študija na drugem mestu. Smemo pa trditi, da dokler bo živel slovenski narod, bo živela tudi slovenska beseda, ki jo poveličujejo Balantičeve pesmi in te pesmi so neminljive. In kakor ne bo spomin na prezgodaj umrlega pesnika Balantiča nikdar pozabljen, tako ne bo v zgodovini slovenskega naroda pozabljeno Grahovo in tudi ne bodo pozabljeni borci, ki so zgubili svoje življenje skupaj z neumrljivim pesnikom „v ognju groze“.

Slava nesmrtnemu pesniku, slava neustrašenim borcem, slava vsem grahovskim žrtvam!

„In bil je človek, ki ga je Bog poslal in ime mu je bilo...“:

GREGORIJ ROŽMAN

Ko sem se oni dan, „po vseh tavanjih v mraku velemesta", vračal proti svojemu samotnemu domu, sem med pešpotjo in mimogrede zmolil svojo osebno polnočno molitev, ki jo že leta in leta ponavljam, kjerkoli sem in karkoli delam; molitev, kateri se je nekdo smejal, a je moja, je del moje duše in moje biti, je mojega bistva vpitje v neskončno: „O Bog, ko se poslavlja dan in prihaja dan, se poslavljam tudi jaz, in Te v novo videnje, v nov dan pozdravljam..."

Stopil sem v svojo sobico. Čez polnoč je. Preden se vležem k počitku, preberem še zadnjo misel, napišem še zadnjo sanjo preteklega dne. Gledal sem po pisalni mizi, kjer so v neredu nakopičene razne slovenske, a zame še nebrane revije in knjige: Sij slovenske svobode, Glas slovenske kulturne akcije, Tabor, Vestnik in vse tiste publikacije, ki — hvala Bogu! — med nami zaenkrat še izhajajo.

A to noč nisem našel ničesar, prav ničesar, kar bi mi napolnilo misel, kar bi zadostilo hotenjem moje duše. Tedaj sem se spomnil na nekaj: v pogovoru s prijateljem Amonom Janezom, pri katerem sem bil na obisku, se je nekajkrat omenjalo ime škofa Gregorija Rožmana. Imenovalo se ga je nehote. Nevede. Samo po sebi, kot nekaj, kar je nujno, kar je resnično in brez vseh razlag ali sklicevanj, potrebno in umljivo. Tedaj sem se kot po nekem skrivnostnem in neznanem klicu zavedel, kaj mi to noč, to samotno in razboljeno noč, manjka: besede človeka in prijatelja — ne besede škofa — ampak: besede Gregorija Rožmana.

Segel sem v pozabljeni predal omare ter izvlekel iz nje leseno skrinjico. V tej skrinjici je moje veliko premoženje, je moj sveti in tajni zaklad: slika človeka in starčka Rožmana, takega, kot se je sam videl; pisma — nad trideset jih je — prijatelja in človeka (ne škofa) Gregorija. Nočne ure so tekle, a jaz sem čital in — prejemal in sprejemal sem novo moč; moč za dan, ki pride, moč za vse težke udarce, ki jih bom v letih življenja še prejel. Najlepše in najmočnejše misli v teh pismih so pač tiste, ki nikoli ne bodo mogle biti objavljene. Ker so zgolj osebna in zasebna razmotrivanja dveh oseb, dveh mož, dveh prijateljev. Škof Rožman po svojem odhodu iz Ljubljane, ni imel tajnika, kateremu bi pisma narekoval, niti ni nikoli rabil pisalnega stroja: vsa pisma so pisana lastnoročno, z drobno, a jasno in odločno pisavo. Kajti škof Rožman je bil človek dveh značajev, a dveh dobrih in poštenih značajev: po srcu je bil pesnik, mehak in občutljiv, sto po sto človeški; po razumu in po idejah je bil granit, ki ni popustil od resnice, ki je šel brez sanjavosti v borbo, katero je spoznal za pravilno. Znal je popustiti in razumeti kot človek s srcem; nikoli pa ni popustil v prepričanju ali v ideji. Bil pa je brez dvoma mnogo, mnogo bolj človek kot pa škof. Mnogo stvari kot škof ne bi smel razumeti ali sprejeti; kot človek, ki čuti s srcem, ki pozna človeško slabost, sicer ni popustil ali slabost pohvalil, a jo je sprejel kot posledico po izvirnem grehu popačene narave. Nikoli pa ni sprejel zlobe, predvsem organizirane zlobe ne. Ko

je pod izdajalskimi streli padel v Ljubljani Jaroslav Kikelj, katerega edini zločin je bil ta, da je bil član Katoliške akcije, je škof Rožman na njegovem grobu govoril: „Slovenski možje in fantje, združite se in preprečite take zločine!“ To je bil prvi klic na upor, ki je pozneje dobil obliko Vaških straž in Slovenskega domobranstva. Kajti škof Rožman je na tem grobu in s temi besedami postal tudi slovenski knez in narodni voditelj. Kljub mehki pesniški duši, kljub zasanjani ljubezni do planin in lepote narave, je bil udaren in pogumno nepopustljiv, je bil včasih morda nerazumljivo borben in premalo „političen“, da bi znal v kalnem ribariti, kar se danes — na žalost — tudi med najvišjo cerkveno hierarhijo dogaja. Dasi je postal škof ljubljanski po nekem „čudežu“, kajti formalno ni imel prav nobenih možnosti za škofa, je škof postal; ne samo to: postal je eden izmed najbolj pomembnih in zgodovinskih škofov, ne samo ljubljanske stolnice, ampak Slovenije vseh zgodovinskih dob, postal je škof, katerega ime v zgodovini, kadar se bo pošteno pisala, ne bo omejeno samo na Slovenijo, ampak na gigantsko svetovno borbo dveh nasprotnih svetov: krščanstva in komunizma. Kajti, če smo danes v dobi „dialoga“, je to samo trenuten pojav. Krščanstvo bo znova našlo svojo dušo in svojo prvotno nepolitično, ampak božjo, Kristusovo resnico, ki ne bo tretji ali četrti svet, ki niti ne bo sodelovanje v nekih, včasih sanjavo ideoloških, včasih materialno političnih osnovah, ampak bo nova borba raja: upor zlih angelov proti Bogu in Njegovi resnici in ker v zlobi dialog ni možen: uničenje, pokončanje zlobe. škof Rožman ne bo nikoli svetnik, a v dobi, ki bo prišla, ko bo izginilo vse meše'arjenje, bo zaradi resnice, predvsem zaradi božje resnice, eden največjih škofov katoliške Cerkve. Kdor v Boga še veruje, mora spoznati, da je Rožman postal škof po enem izmed tistih neštetih čudežev, ki se vsak dan dogajajo, a jih mi zaradi svoje zmaterializirane narave ne vidimo, jih ne dojamemo in ne spoznamo. Kajti: Gregorij Rožman je bil koroški „priseljenec“; bil je profesor in priljubljen fantovski voditelj; ni bil „žlah'nik“ ali potomec Prešernove rodbine, kar je za ljubljanskega škofa skoraj nujno; preveč je ljubil naravo, predvsem planine, in mnogi so bili v skrbeh, kakšen škof bo to, če se bo s fantovskimi organizacijami sprehajal po hribih. Imel je resne tekmece, a postal je: škof ljubljanski. In ker je Bog velik in vidi v bodočnost, se je zgodilo, da si je tis'i, ki je sedel na škofovski tron v popolnoma normalnih razmerah, v vsem sijaju, izbral za tiste čase neko čudno, skoraj mučeniško geslo: „Križa teža in — plačilo!“ Je Rožman, po svoji mehki, pesniški naravi slutil nekako tako, kot pozneje Balantič? Ne vem. V slutnje, v videnja, ne verjamem; verujem pa, da si Bog izbere gotove ljudi za svoje žrtve in jim da nekako vedeti, da bodo žrtve, ne žrtve nekega božjega „cinizma“, ampak žrtve v borbi za čisto in kristalno resnico v borbi, katero Bog med ljudmi in za ljudi dopušča in jo radi neskončne pravičnosti dopustiti mora, kot je dopustil prvo revolucijo v vesoljstvu med angeli, kot je dopustil

prvi upor človeka v raju, kot je dopustil, da je škof Rožman, ki je sledil stoodstotno papeškim okrožnicam in naukom („S komunizmom ni nobenega sodelovanja in v nobeni stvari"), postal „izdajalec" in so mu tudi v Rimu obrnili hrbet. Umrl je, niti ne kot zadnji kaplan, ampak kot preprost duhovnik-pomočnik, na fari sv. Lovrenca v Clevelandu. A umrl je z njim eden največjih Slovencev in škofov.

Nekaj misli in zasebnih nasvetov, iz pisem Rožmana-človeka: „Cleveland 5 Ohio, 18. VI. 1950. Dragi Adolf! Vi ste star 27 let — torej v dobi, ko se mladost preveša v moško dobo. Otroške sanje so minile, nič škoda za to, hvaležni pa bodite za vse lepo, kar so Vam dale. Ko jim rečete za vselej: Z Bogom, ne žalujte. Dan stopa v poldne — žge sicer, a v vročini vse zori — to je čas polnosti v življenju. Ne bojte se te dobe. Ko sem bral v Duhovnem življenju (junij) Igorjevo pesem: Dobri Pastir — sem si rekel: Igor ni zgubljen! Mar-li morete dvomiti, da bi Vas Dobri Pastir pustil pasti v prepad, če ste pripravljeni mu slediti, ko Vas bo vlekel za seboj? Pozdrav in blagoslov!"

Pismo z dne 15. sept. 1950: „...iz lastne izkušnje veste, kar ve vsak človek iz svoje lastne borbe, da so nagoni včasih vzburkani kakor divje morje, ki grozi vse pogoltniti, včasih pa se umirijo, da je vožnja po morju življenja kar prijetna. Nagoni imajo plimo in oseko. V tem spoznanju iz izkušnje: V viharju ne misliti, da se ne bo več polegel — se bo! V miru ne računati s tem, da viharjev več ne bo. Še se bodo ponovili. — Z Bogom mladost in dobrodošla doba moških borb, zmag... in tudi porazov morda — — ! V tej in taki borbi je smisel naše moške dobe življenja. V tej borbi in s to borbo služimo Bogu in smo mu v čast, saj se končno zanj bijemo, da bi dosegli tako stopnjo, na kateri bi čim bolj točno odgovarjali Njegovi zamisli. V tem je morda največji smisel vsega življenja. In če se pod udarom nagona človek pogrezne v neko pijanost, da se mu preda v vsem, se po kratkem zopet strezni — morebiti zgrozi, tedaj je trenutek, ko se more in mora želja po čistosti, hrepenenje po rešitvi iz nižin, vzbuditi z vso silo, ki človeka kljub vsemu dvigne: boljši in plemeniti del človekov v duši se ni omadeževal, dasi je na zunaj dejanje izvršeno in je do gotove meje tudi odgovornost zanj nedvomna..."

Pismo z dne 21. julija 1952: „Pesmi so močna stvar. Zrel človek jih bo pravilno razumel in ob njih zrasel v odporu zoper — nizkost in prostaško strast. Za mlajše pa — po mojem mnenju — niso brez nevarnosti, npr..; 3. Zanka: prva kitica; 4., 1. kitica (1. in 2. verz) 2. kitica (1. in 2. verz). Sliko bom poslal — žal nimam nobene dobre, kar jih imam, so preveč razširane ali pa skupinske."

Joliet, Illinois, 17. III. 1953: „Že dolgo nisem pisal. Tu sem na 40 urni pobožnosti pred praznikom sv. Jožefa, ki je patron slovenske fare tukaj — kakih 650 km zapadno od Clevelanda, bolj "odlična" slovenska na-

selbina, ker je sedež Kranjske slovenske katoliške Jednote ali KSKJ, kar se po tukajšnjem "dialektu" bere: kajeskejže. Slike še zdaj nisem nobene poslal. "Najnovejša" je Pavlovčičeva iz San Martina (1.952), ki jo je Slovenija objavila za 70-letnico. Tu pa še nisem našel take, ki bi jo Vam rad poslal. Še ljubše mi je, ako pišete izven "sezone", ker imam tako več mirnega časa, da pismo preberem tako, da učinkuje name — kadar pa jih pošta prinese 50—80 naenkrat, človek komaj z očmi preleti posamezna pisma in karte. Za nocoj končam z željo, da Vam Bog dušo napolni z globokim notranjim veseljem. Pozdrav in blagoslov!"

„Na počitnicah, 19. X. 1953: Dragi Adolf! Resnično sem se razveselil Vašega pisma z dne 2. septembra t.l. Četudi Vam ne odgovorim vedno hitro, vendar mi naredite veselje z vsako vrstjo. Toliko se zanimam za Vas, Vaš razvoj in življenje, da mi je vsaka malenkost, ki jo sporočite, draga. Mnogokrat se spomnim, da sem Vam obljubil sliko — pa še zmeraj čakam, da bi takšno dobil, kakršno bi Vam rad poslal. Ravno te dni sem dobil amatersko, a je premajhna in se ne da povečati, ker gre ob meni nek bogoslovec, da nisem sam na njej. Bom videl, ko pridem prihodnji teden zopet v Kanado, kjer je dotični fotograf-amater. Vse dobro Vam!"

Pismo z dne 4. novembra 1950: „...Zasledujem Vaše delo, kolikor je

Vsem,
ki so širom sveta z nami
v našem nenehnem boju za

BOGA - NAROD - DOMOVINO

ter bratom in sestram,
ki še ječijo v rdeči sužnosti,
naj novorojeni Človek-Bog

z blagoslovom božiča

nakloni toliko zdravja sil in dobre volje,
da bi preko naše vztrajnosti v združenih naporih

novo leto 1972

pomenilo tudi novi, velik korak bliže k
svobodi.

Želijo:

Zveza, društva in glasilo TABOR

objavljeno v listih. Ni Vašega imena, pa se vendar v poročilih najde sled tajnikovega duha. Sodim, da ste našli pravo polje dela; dajte duha in srca svojega še nadalje v to delo. Ni in ne bo brez sadov, pa čeprav Vam ne bo še dozorelo. Jeziki — strupen ud našega telesa — naj Vas ne begajo. Kar storite, ni prav; če ne bi bili nekoliko pomembnejši kot so ti jeziki, bi Vas ne gledali — in ko ne bi videl, da imate uspehe (bolj v rušah fantov kot na zunaj), bi Vam ne bili nevoščljivi. Saj ta zelena zavist je najmočnejši motor, ki goni te jezike. Kakšna revšeta so to. Pomilujem jih — Vam pa čestitam: če bi ne bil nič, ne pomenil nič, ne delal nič, bi Vas bolj v miru pustili. Kar vztrajajte! Božja milost je z Vami, skrbite, da jo boste vsak hip, kadar pride, rad in pripravljen sprejel. Pa bo vse prav. V mojem memento pri oltarju ste vedno sklenjen. Prilagam amatersko fotografijo, ki jo je eden udeležencev na duhovnih vajah v Torontu-Kanada, ujel: v parku Doma duhovnih vaj po sklepu 6. septembra 1950. Je torej najnovejša. Želim Vam vse dobro od Gospoda!" (Opomba: to pismo se v glavnem nanaša na tedanje razmere v Slovenski fantovski zvezi — Buenos Aires.)

To noč (zdaj že vstaja nov dan), sem prečul ob spominu na škofa, človeka-prijatelja: dr. Gregorija Rožmana. Vem, da bo še mnogo trenutkov in noči, ko bom spet prebiral njegova pisma in mislil nanj. In bom spet o njem pisal. Za danes pa ponatiskujem pesem, ki je bila recitirana in pozneje objavljena ob škofovem prihodu v Argentino leta 1950.

VELIKEMU MISIJONARJU

Še ni z neba zašla krvava zarja,
Konica meča piše sodbo dneva.
Obupan krik človeštva v noč odmeva,
Frfrá zastava rdečega vladarja.

Utrnil se je žar, pregnal temino,
Goré razklal, iz sanj predramil speče,
Razžaril kres na razvalinah sreče,
Enak plamenu, ki kipi v višino.

Gregorij, škof, naš véliki učitelj!
O, blagoslovi narod tavajoči,
Razsvetli témo, bodi nam voditelj!

In nekdaj, duhovnik vladajoči,,
Junak in knez, v svobodni čas buditelj,
Ubrani klas, da se ne zlomi v toči!

Igor

Rev. Fr. Gaber

BOŽIČ

Ko se poglabljamo v božično skrivnost, bi se morali leto za letom bolj poglobiti v Kristusa, tako, da bi bil Kristus središče vsega našega mišljenja, hotenja in delovanja. Tako bi bilo dobro, da bi zastavili sebi in drugim vprašanje: Ali sem bližje Kristusu danes, kot pa sem bil lansko leto ob tem času? Zanimivi bi bili odgovori. In vendar, to je cilj našega življenja, da se pripravimo na končen prihod Kristusa, da vse naše delovanje v to smer naravnamo, da vse presojamo pod tem vidikom. Božič prihaja in odhaja — trgovci si manejo roke ob izvrstnem dobičku — o kaki notranji prenovitvi naših duš — o naši duhovni poglobitvi — o našem intimnem združenju s Kristusom, o tem pa bolj malo. Cerkev danes svari in opominja, kot je to delal pred 2800 leti prerok Izaija, približno z istim uspehom. Morda tudi nam Božič vse bolj pomeni darila in to materialna, kot pa Kristusa in Njegovo rojstvo. Po radiu, na televiziji, po časopisih, vse povsod so reklame za božična darila. Vse te reklame ne bi imele uspeha, ako bi se ljudje zavedali kaj je Božič, v čem je smisel Božiča. Ker pa ljudje nasedajo tej reklami, se Kristus načrtno umika, ali bolje Kristusa načrtno izrivamo iz božičnega misterija, ako pa ga obdržimo, ga izrabimo v trgovske namene. Ko bereš te vrstice, zamisli se, morda tudi Ti k temu pripomoreš ker greš s tokom materializma, ki tako načrtno, dosledno in uspešno preplavlja svet. Mi Slovenci smo raztreseni po vseh kontinentih — dasi smo majhen narod, nas ves svet pozna. Po čem nas pozna? Veliko lepih in dobrih lastnosti bi lahko naštel, kar nam je v ponos. Ena najvažnejših lastnosti je gotovo naša vera in naše versko prepričanje, ki nam je pomagalo ohraniti našo narodno zavest, poštenost in delavnost. Veliko imamo lastnosti, s katerimi se upravičeno lahko hvalimo. Narod kot tak je doprinesel ogromno žrtev — krvavih žrtev — za ohranitev vere in narodnosti — kot Prešeren poje v Krstu pri Savici: „Kri, po Kranji, Korotani prelita, napolnila bi jezero.“ 1200 let je že odkar smo sprejeli to bogato dediščino in jo skrbno varovali, branili in ohranili do današnjega dne. Kaj pa bodočnost? Ali bomo nadaljevali to borbo in če treba tudi s krvjo — ali pa se bomo predali toku materializma in se odtujili veri in verskim izročilom. Težnja v svetu je danes, **izpodriniti Boga in ga nadomestiti z materialnim blagom** — in lahko vidimo, da tisti, ki se za to trudijo, niso brez uspeha. Kako lahko je zgrešiti pravo pot, nam Prešeren v sonetu nesreče lepo pove: „Ne vedel bi, kako se v strup preobrača vse, kar srce si sladkega obeta: mi ne bila bi vera v sebe vzeta, **ne bil viharjev notranjih igrača.**“ Prešeren je dobro poznal človeško naravo — dobro poznal svojo slabost — sonetje nesreče je trpek izraz njegovih izkušenj in resen opomin nam vsem, saj smo tudi mi ljudje!

Sv. Janez v svojem evangeliju jasno opredeli božjo ljubezen in člo-

veško hudobijo: „Prava luč, ki razsvetljuje vsakega človeka, je prihajala na svet. Na svetu je bila in svet je po njej nastal — in svet je ni spoznal. V svojo lastnino je prišla in njeni jo niso sprejeli. Vsem pa, kateri so jo sprejeli, je dala pravico, da postanejo božji otroci..." (Jn 1, 9-12). Ako se resno zamislimo v te besede in jih apliciramo našemu času, moramo reči, da se časi dosti ne spreminjajo, ali bolje ljudje se dosti ne spreminjajo; človeška narava, ranjena po izvirnem grehu, se veliko ne spremeni, zlasti še, ako ne upotrebljava milosti od zgoraj. Prav zaradi tega je Kristus prišel na svet, da bi ljudje v luči spoznali pravo pot in svoje korake usmerili po tej poti. Ker pa luč osvetljuje človekova dejanja, zatira človekova nagnenja in ga kratkomalo v neki meri zavira, tako človek bolj ljubi temo kot luč, da lahko živi in uživa in sledi svojim nagnjenjem. Tako človek se boji luči in ker ga luč moti, polagoma se začne boriti proti luči, in tako imamo danes precej odkrito borbo v svetu proti luči — proti Kristusu! Kristus sam je rekel: „Jaz sem luč sveta. Kdor gre za menoj, ne bo hodil v temi, marveč bo imel luč življenja." (Jn 8, 12) Torej ne čudimo se, da svet ne gre po poti luči — človeška hudobija se bo nadaljevala. Ko vidimo, kako se svet potaplja v materializem, to nas mora prepričati, da naše mesto ni po poti po kateri gre svet, ampak naša pot je Kristus — Luč sve'a — luč življenja. **Trudimo se, da vedno hodimo v tej luči. Prilivajmo tej luči olje ljubezni in božjih milosti, da bo luč plamenela vztrajno kljub viharjem,** ki morda divjajo okrog nas, ali pa celo v nas. Naj nas lep božični čas v tem prepriča in navduši, da se bomo še bolj trdno oklenili Kristusa, ki je in bo ostal središče sveta — saj je prišel v svojo lastnino — in bodimo med tistimi, ki so ga sprejeli, in tako postali otroci božji. Vsak v svojem okolju se trudimo, da Kristus znova dobi svoje mesto v božični skrivnosti, saj Božič je Kristusovo rojstvo. On je tisti, kateremu bi morali prinesti darove. Z veseljem mu prinesimo darove — naša srca, naše domove, naš pojmovanje, naše delovanje, vse naše življenje.

Ako prepričamo sebe, da je Kristus Luč sveta, si bomo zahrepeneli po tej luči in skušali potem to luč prižigati tudi v srcih drugih ljudi — tistih posebno, kjer je ta luč ugasnila. Zlasi se približajmo članom našega naroda — v ljubezni — v prijaznosti kot bi to Kristus sam delal, se približajmo tem ljudem in jim pomagajmo, da najdejo pot iz teme v luč. Bodimo apostoli luči — apostoli Kristusa, vsak v svojem okolju — in videli bomo, kako bo luč zasvetila v večjem sijaju tudi v nas samih. Naj Kristusova luč razsvetljuje vsakega človeka in človeštvo bo spoznalo božjo ljubezen.

Vsem članom Zveze, vsem prijateljem in sodelavcem naj Kristus v svoji neskončni ljubezni razlije nad Vas svoj blagoslov, ki naj Vas napolni s tistim veseljem in srečo, ki jo le Kristus more dati. Naj Božič Vam vsem prinese trdnost v veri, upanju in ljubezni, in to naj bo Vaše krmilo v letu 1972.

Dr. Franc Blatnik

Kako sem pripravljal atentat na Tita

V Ameriški domovini je dr. Franc Blatnik objavil pod tem naslovom vrsto dopisov, ki jih ponatiskujemo. (Op. ur.)

I.

Kajne, da ste se nemalo začudili, ko ste prebrali gornji naslov in pogledali kdo piše? Kaj se ne bi? Saj sem se tudi jaz, ko sem zvedel, da so me Tito in njegovi tega obdolžili in to celo pred tujo državo.

Zdaj prihaja Tito na obisk v Washington, pa sem se spomnil, kako me je leta 1953, ko se je prav tako pripravljal, da obišče Turčijo, pred turško vlado zatožil, češ da sem se vtihotapil v Carigrad z namenom, da organiziram atentat nanj, pa prosil, naj me poiščejo in zaprejo. Jaz pa v Turčiji nikoli bil nisem!

Menda ja ne bo poslal take zahteve tudi Nixonu?

Da pa boste razumeli, kako je do te obtožbe prišlo, moram poseči malo nazaj in povedati, s čim sem se Titu tako hudo zameril.

Veliko slovenskih salezijancev v begunstvu

Z reko slovenskih beguncev, ki se je leta 1945 na begu pred komunisti valila na Koroško, je bilo tudi sorazmerno veliko salezijancev. Ko smo se v Vetrinju za silo znašli, smo začeli misliti, kako pomagati drugim, zlasti mladini. Šest nas je ponudilo svoje sodelovanje ravnatelju dr. Marku Bajuku pri organiziranju slovenske begunske gimnazije. Iz Vetrinja smo bili večina na Dravi. Tam sta takoj organizirala mladinski dom, g. Cigan pa tudi pev-poslani v Lienz, le prof. France Cigan in g. Miško Brunec sta šla v špital ski zbor, ki je zelo poživel kulturno življenje v taborišču.

V Lienzu nas je pet poučevalo na gimnaziji, g. Mernik je prevzel verouk na ljudski šoli in ustanovil mladinski dom, v katerem so mu zlasti pomagali gg. Janez Bovan, Rudi Knez in Janez Ambrožič, pa tudi drugi požrtvovalni učitelji in učiteljice. G. Ivan Matko se je zavzel za obrtno šolo, dr. Silvo Mihelič pa vodil mogočni pevski zbor, čigar nastope so tudi Angleži nad vse uživali in jih hvalili.

Jaz sem urejal oba taboriščna razmožena dnevnika, „Novice“, ki so izhajale predpoldne, in popoldnevnik „Domači glasi“. Prve smo izdajali z odobrenjem angleških oblasti, zato ni smelo biti v njih nič, kar bi Tita ali Sovjete jezilo. Še tako sem moral nekoč pred tričlansko komisijo sovjetskih oficirjev na zagovor, zakaj objavljamo le novice iz britanskega radia, ne tudi iz Moskve. Rekel sem, da se Moskva ne sliši dobro. Spogledali so se in mi dejali, da je moskovska postaja vendar izredno močna. „Že lahko, a v tej dolini je ne slišimo dobro,“ sem odvrnil. Niso več sitnarili.

"Domači glasovi"

„Domači glasovi" so bili pa ilegalen list. Naši ljudje so si želeli novic od doma, te so bile pa vse take, da Titu niso mogle biti všeč, zato tudi Angležem ne. Posredovali smo jim jih tako, da smo list sicer pisali in razmnoževali v taborišču, kot kraj izhajanja pa navajali Celovec. Raznašalcem smo ga dali šele okrog treh popoldne, da smo delali vtis, da ga je pošta pripeljala s popoldanskim vlakom iz Celovca.

Bil sem v vednem strahu, da bom zaradi izdajanja tega lista imel kdaj kakšne večje sitnosti z Angleži, pa jih ni bilo. Skoraj nisem mogel verjeti, da Angleži in Titovi komunisti ne bi vedeli, kje se list piše in razmnožuje. Res smo matrice zanj tipkali na poseben pisalni stroj, ne na onem za „Novice". S tem smo skušali sled zbrisati. „Domači glasovi" so imeli sorazmerno visoko naklado, ker smo jih pošiljali tudi v druga taborišča in posameznikom na Tirolskem in Koroškem.

Corsellis in Strahan

Neko soboto sa prišla v naše uredništvo naša „Welfare Officerja" Corsellis in Strahan in me povabila, naj bi v nedeljo šel z njima na izlet v obmejni pas, gori proti Anrasu in Sillianu, kjer bom lahko obiskal znance, ki jih tam okrog imam. Za vstop v obmejni pas je bilo potrebno posebno dovoljenje begunci tja nismo mogli, zato mi je bilo njuno povabilo nad vse dobrodošlo, vendar sem sumil, da imata morda kaj za bregom. Bal sem se, da bo šlo za „Domače glasove", ker je bil Corsellis referent za taboriščno „tiskarno" in odgovoren za vse naše izdajanje. V prvem hipu sem bil na tem ,da se kako izgovorim in odrečem, pa se mi je zdelo, da bi ju užalil, kar zopet ne bi bilo dobro. Do tedaj še ni bilo slišati da bi kdo od taboriščne uprave povabil kakšnega begunca takole „na izlet", pa še v mejni pas. Če sta izbrala mene morata že imeti do mene nekaj zaupanja, zato sem sprejel.

Komaj smo bili iz taborišča, sta že prišla z barvo na dan: „Že dobro leto smo skupaj," sta začela, „občudujemo visoko kulturo vaših ljudi, globoko vernost, ljubezen do snage in reda, odlično vzgojo mladine, njeno poštenost in visoki nravni nivo, le enega ne moreva razumeti, vašega odnosa do komunizma. Ste kakor purani, ki takoj vzrojijo, ko zagledajo rdečo barvo. Pa so komunisti vendar tudi ljudje kakor mi. Treba se je vesti z njimi in se demokratično pomeniti, vi pa ob besedi komunizem vzplamtite. Vidiva, da je prav stališče do komunizma edino vprašanje, v katerem se mi in vi ne strinjamo. Do nas ste vljudni, prijazni in tudi hvaležni, v tej točki nam pa ne zaupate."

Ne bom navajal, kako sem jima popisoval komunistična grozodejstva med vojno proti vsem, ki so simpatizirali z Angleži, kaj se je zgodilo z vrnjenimi domobranci, ki so jih Angleži z lažjo, češ da jih prevažajo v

Italijo, izročili Titu. Kako so jih v Vetrinju nakladali in od tam odvažali, sta pa itak sama videla. Kar nerodna jima je bila ta zadeva. Izrazila sta mi svojo hvaležnost in dejala, da nas zdaj bolje razumeta.

Ni me bila kaj posebno volja obiskovati prijatelje in znance v obmejnem pasu, ker bi jima s tem pokazal, s kom imam zveze. Jima pač nisem popolnoma zaupal, kot sta nam sama po pravici očitala. Samo v župnišče v Anrasu sem ju popeljal, kjer je bil za kaplana g. dr. Mirko Kozina, ki je zdaj v Kaliforniji. Na pisalni mizi je Corsellis zagledal „Domače glasove", pokazal na nje in mi dejal: „Vaše pisanje daleč sega. Čestitam." „Motite se," sem odvrnil, „to ni moje, prihaja iz Celovca, le poglejte." Stopil je čisto blizu in mi bolj po tiho rekel: „Her Doktor, bitte halten Sie mich nicht für dumm." (Nikar me ne imejte za neumnega.) Ustrašil sem se, ker mi je s tem dal vedeti, da ve za moje varanje taboriščnih oblasti; sem pa tudi uvidel, da nam on ne bo delal težav, in začutil hvaležnost za to uvidevnost. Ne vem, če je moj odgovor prav razumel; rekel sem pač, kar sem takrat začutil: „Danke schoen!" (Hvala lepa!)

Naj o Corsellisu še tole povem: Ko sem bil že v Rimu, on pa doma v civilu, sem dobil od njega pismo, v katerem mi je sporočal, da je bilo v britanskem parlamentu stavljeno vprašanje, če je res, da so Angleži vrnili 11.000 slovenskih domobrancev, ki se niso borili proti zaveznikom, le skrbeli za red v lastnj deželi, pa je vojni minister odgovoril, da je bilo vrnjenih 500 Hitlerjevih kolaboracionistov.

Corsellis je šel na ministrstvo, da bi kot očividec zadevo pojasnil. Določili so mu dan, kdaj naj pride. Minister ga je sprejel v družbi več svetovalcev. Corsellis jim je pojasnil, da številka ni točna, da jih je bilo nad 11.000. On sam da je videl transporte in sezname vrnjenih. Ti niso bili nikaki kolaboracionisti s Hitlerjem, marveč prijatelji zapadnih zaveznikov. Sam je govoril z nekaterimi, ki so se s transportov rešili, in uvidel, da so vsi bili prijatelji Angležev, da so ponesrečene angleške padalce skrvali pred Nemci itd.

Minister je poslušal, potem pa zaključil: „Utegnete imeti prav in Vaši podatki so morda točni, vendar za nas velja, kar imamo v zapiskih. Tisti oficirji, ki so takrat bili v Vetrinju, so bogvekje, ne moremo jih iskati in podatkov ne spreminjati, zato za nas ostane, kar imamo zapisano: Vrnjenih je bilo 500 slovenskih kolaboracionistov."

Bi ne kazalo povabiti Corsellisa na kakšno našo spominsko prireditev žrtev brezbožnega komunizma?

II.

Redovniki smo revni ljudje. Kot osebe imamo bore malo, obleko, nekaj knjig, pisalni stroj, ki ga moramo izprositi od predstojnika, in — pika. Za kakšen fotografski aparat ali kakšen drug „hobby" je treba že poseb-

nega dovoljenja. Kljub temu pa smo večkrat mnogo na boljšem kot škofijska duhovščina. Svojemu duhovniku nudijo škofje v bolezni pomoč le do gotove mere, mi smo preskrbljeni z vsem, pa naj naša bolezen traja še tako dolgo. Naš g. dr. Knific je v newyorški bolnici že 10 let, pa je z vsem preskrbljen in nihče ne ta rna, koliko to stane. On je dal družbi vse zdaj pa je družba dolžna mu dajati, kar potrebuje.

Nikoli nisem Boga tako hvalil, da sem salezijanec, kot takrat v begunskem taborišču. Kakor hitro so naši vrhovni predstojniki v Turinu zvedeli. kako je z nami, so nam bri poslali pomoč. Ker iz Italije ni bilo poštne zveze z Avstrijo, so pakete pošiljali oo. frančiškanom v Toblach tik ob meji na oni strani. Corsellis se je zavzel pri taboriščnem ravnatelju, da sta osebno šla po nje in nam jih pripeljala. Potem smo predstojnike prosili pomoči za šolo, za mladinski dom itd. in tudi ta je prišla. Vedno sta Corsellis in ravnatelj rada vse pripeljala na to stran, le zavitke smo morali pred njima odpreti, da sta se prepričala, da ni nič za črno borzo. Bile so knjige, učni pripomočki za šolo, žoge in športna oprema za mladinski dom, kaj obleke in tudi kakšne konzerve, ki so bile takrat zelo cenjene. Počasi je začela prihajati tudi pomoč od sobratov v Združenih državah in celo iz Avstralije.

Z vsem tem smo lahko pomagali šoli, mladinskemu domu, posameznikom in mogli organizirati izlete itd. Ta naša materialna in moralna pomoč mladini pa Titu in njegovim ni bila všeg. Oni so hoteli, da bi mladina obupala in se vrnila domov.

Pritisk, naj se vrnemo

UNRRA je začela izvajati na vse begunce hud pritisk, naj bi se vrnili domov. Najprej nas je stradala do skrajne meje, potem pa iz lepo urejenega taborišča v Lienzu na Tirolskem 13. novembra 1946 ponoči pri 16 stopinjah Celzija pod ničlo v živinskih vagonih prepeljala v Špital na Dravi, kjer so nas kot sardine strpali v slabo zgrajene barake. Drv ni bilo, hrana pa repa in zelje. Tedaj pa je UNRRA začela ponujati živilske pakete za 6 tednov tistim, ki se priglasijo za vrnitev. Le malo jih je šlo na limanice.

Emigracije tedaj še ni bilo. Kot uredniku so mi izrecno prepovedali, da bi kaj pisal o njej; hoteli so, naj priporočam vrnitev. Prvo sem ubogal, drugega ne.

Kako pa so komunisti podivjali, ko se je emigracija pokazala na obzorju! Zlasti, ko je prišlo iz Argentine zagotovilo, da je pripravljena sprejeti 10.000 Slovencev, in sta tudi Kanada in Združene države olajšali pogoje za vselitev. Komunisti so dobro vedeli, da imamo njih grozodejstva še v živem spominu in da ne bomo molčali, ko pridemo v svobodni svet. Zdaj niso le vabili domov, začel se je hud pritisk.

Preganjanje begunske inteligence

Komunisti so zmotno sklepali, da je inteligenca tista, ki s svojim vplivom dosega, da se ljudje ne marajo vrniti. zato so napeli vse sile, da bi jo odstranili iz taborišča. Begunska gimnazija jim je šla še posebno na živce, zato so od Angležev dosegli, da je bil njen ravnatelj dr. Marko Bajuk 8. aprila 1947 odstavljen in je moral taborišče zapustiti. Ker pa je gimnazija pod vodstvom prof. Milka Jegliča nemoteno delovala naprej, je na komunistično zahtevo taboriščna uprava 13. novembra istega leta prepovedala poučevanje profesorjem Božidarju Bajuku, Pavlu Kvedru, dr. Francetu Mihelčiču, Janezu Severju, dr. ing. Ludviku Žagarju in podpisanemu ter nas pognala iz taborišča.

Da bi jih rešili vpliva taboriščne inteligence, so vse mladoletnike, ki niso imel s seboj očeta ali matere — starejši brat ali sestra ni bila dovolj — preselili v Wolfsberg, kjer so bili izpostavljeni komunistični propagandi, ki so jo z besedo in tiskom širili titovski učitelji. Večina se jih je „prostovoljno" vrnila v Jugoslavijo. Kakšna prostovoljnost je to bila, kaže dejstvo, da jih je nekaj v drugič ušlo čez mejo. Le nekaj malega se jih je rešilo z begom iz Wolfsberga, kakšen pa že na poti tja.

"Vojni zločinec!"

Ko je UNRRA prenehala, je skrb za begunce prevzela mednarodna begunska organizacija IRO. Moja prošnja je bila zavrnjena. Kot vzrok so navajali točko 6 v drugem delu njih pravil, kjer stoji, da se mora odkloniti „kdor je po končanih sovražnostih druge svetovne vojne postal vodja gibanja, ki je sovražno njegovi domači državi, članici Združenih narodov, ali je begunce nagovarjal, naj se ne vračajo v domovino."

Dali so sicer en mesec časa za priziv, pa ga nisem naredil, ker so med tem začele prihajati vesti, da me je Tito proglasil za vojnega zločinca in sem uvidel, da bo treba iti v ilegalo, to se pravi: spremeniti si ime in dobiti papirje nanj.

Redkokdaj v življenju sem bil deležen tolike pomoči od sobratov, znancev in prijateljev kot takrat. Že dva meseca, preden je FSS (angleška tajna policija) v Špitalu dobila uradno obvestilo, da me morajo izobčiti, sem bil opozorjen od sobratov iz domovine, od salezijanskega vrhovnega predstojnika in iz Vatikana. Z Dunaja je celo prišel avstrijski salezijanski provincijal — prvi avstrijski duhovnik, ki je prestopil taborišče. Od vrhovnega predstojnika je dobil nalog, naj me obišče in mi ponudi vso pomoč. Povabil me je, naj si izberem katerikoli salezijanski zavod v ameriškem ali francoskem zasedbenem pasu in v njem mirno živim. Odločil sem se za Linz na Donavi, vendar sem mu rekel, da bom prišel, ko bom začutil nevarnost bliže, trenutno da je še ni.

Kolikokrat v svojem življenju sem se prepričal, kako resničen je tisti rek, ki pravi, da „Kadar je sila najvišja, je božja pomoč najbližja!" Imel

sem nekaj opravkov pri načelniku špitalskega FSS-a (britanske tajne policije) in kmalu spoznal, da komunizem dobro pozna in temu primerno ceni. Sčasoma sva si postala zelo odkrita. Mnenja sem bil, da mi od njega ne grozi nobena nevarnost. Da bi se prepričal, če lahko računam z njim, sem se ojunačil in ga šel naravnost vprašat, če je morda dobil kak nalog proti meni, ker da mi od vseh strani prihajajo glasovi, da me je Tito proglasil za vojnega zločinca. Dejal je, da nima nič, ne bi se pa čudil, če bi dobil. Obljubil je, da me bo obvestil, če pride, hkratj pa priporočil, naj si poskrbim papirje na drugo ime.

III.

Dne 8. sept. 1947 je bila na Bledu podpisana Steele-Titova pogodba, v kateri se je Tito obvezal, da bo plačal Angležem bakreni rudnik v Boru, ki ga je podržavil, ti pa, da bodo vrnili vse begunce, ki živijo v njih zasedbenem pasu v Avstriji. Čeprav je bila tajna, je g. delegat papeške misije za begunce msgr. dr. Jože Jagodic za to pogodbo zvedel. Hudo nas je zadela nje vsebina. Nismo je razglasili, pač pa na tihem organizirali molitve v cerkvi noč in dan ter sestavljali spomenice na sv. očeta, Trumana, na angleško vlado, pa tudi na nekatere druge vlade, proseč pomoči.

Ko so Angleži videli, da je njih nečedna kramarija prišla v javnost, je bila dne 10. decembra istega leta blejska pogodba odpovedana, pa sklenjena nova, v kateri so Angleži pristali, da bodo zaprli vsakega begunca, ki ga bo Tito zahteval, izročili pa le tiste, o katerih se bodo prepričali, da so kaj krivi.

Hud preplah

Razumljivo, da ste obe pogodbi ustvarili med begunci hud preplah. Čeprav ni bilo več nevarnosti za vse, le za tiste, ki jih bo Tito poimenoma zahteval, se je vsak, kdor se je med revolucijo doma količkaj izpostavil v boju proti komunizmu in to smo se vsi! — upravičeno bal, da so ga domači terenci dali na listo onih, ki jih bo Tito zahteval nazaj. Klavzula, da bodo Angleži vrnilj le tiste, o katerih krivdi se bodo sami prepričali, nam ni bila v posebno tolažbo, ker smo imeli še preveč v spominu njih kramarsko zahrbtnost ob vrnitvi domobrancev.

Na stotine moških je zato prenočevalo zunaj taborišča, dokler je bilo mogoče, po kopicah otave in po gozdovih, z nastopajočo zimo je bilo pa vedno težje. Malo nas je bilo tako srečnih, da smo našli gostoljubno streho pri ljudeh. Jaz sem jo dobil prj župniku v Baldramsdorfu, dobro uro hoda od taborišča, na desnem bregu Drave. Večkrat sem mu namreč pomagal v cerkvi, pa mi je zdaj dal na razpolago sobo. Skozi par mesecev sem se s kolesom vozil tja skoro vsak večer.

Nekega popoldneva je bilo pa silno slabo vreme, nemogoče za vožnjo s kolesom. Ker sem že imel dokumente na drugo ime, sem si hotel najeti

sobo v hotelu za eno noč,pa so mi rekli, da moram prej na orožniško postajo po dovoljenje. Ugovarjal sem, češ, da veliko potujem, pa česa takega še nikjer nisem doživel. „Povsod izpolnim hotelsko prijavnico, vpišem številko svoje izkaznice, pa hotel poskrbi za prijavo policiji. Zakaj neki mora biti v Špitalu drugače?“ — „Angleži so tako odredili, ker iščejo neke kolaboracioniste in črnoborzijance med begunci,“ je bil odgovor. Kaj sem hotel? Kljub slabemu vremenu sem jo mahnil v Baldramsdorf. Bili smo kot preganjane zveri, ki nikjer ne morejo najti zatočišča.

580 angleških vojakov nad uboge begunce

V ponedeljek, dne 10. novembra 1947, smo imeli v Baldramsdorfu večno češčenje in župnik me je prosil, naj bi bil vse predpoldne v spovednici, maševal pa naj bi šele opoldne. Dejal je, da bo prišlo veliko sosednjih duhovnikov in se bodo predpoldne maše kar vrstile. Ljudje so res prihajali molit, vendar maš ni bilo. Okrog desetih me pride župnik klicat, naj bi maševal, ker da povabljenih duhovnikov iz neznanega razloga ni. Šele malo predpoldne so začeli prihajati. Kaj se je bilo zgodilo? Cesta Beljak-Špital je bila zaprta, taborišče obkoljeno in v njem angleške preiskave.

Ko sem se vrnil — popoldne mi je g. Vukšinič poslal fanta, ki mi je povedal, da so Angleži odšli — sem zvedel, da je prišlo nad taborišče 580 vojakov na 40 kamionih, ki so ga obkolili v treh obročih. Bili so do zob oboroženi. Vsako barako so posebej obkolili in na glavnih prehodih razpostavili strojnice. Za taboriščno ambulanco je stal avto z municijo, sanitetni park in dve kletki na avtomobilih za „vojne zločince, kolaboraterje in izdajalce“. Kar dve veliki radijski postaji so pripeljali s seboj.

Vsakega taboriščnika so legitimirali in vsako legitimacjo primerjali s svojim spiskom. Odpeljali so 12 aretirancev v Wolfsberg.

Načelnik FSS v Špittalu mi je obljubil, da mi bo povedal, če bo grozila kakšna preiskava v taborišču. Šel sem ga vprašat, zakaj me to pot ni obvestil, pa mi je dejal, da niti sam ni vedel za njo. Dobil je nalog, naj bo tisto jutro že ob treh zjutraj v Moelldorfu, na cesti proti Beljaku, z vsem svojim moštvom. Šele tam je zvedel, da velja ta strateški napad beguncem v taborišču.

Ubogi angleški vojaki, ki so se morali tako poniževati pred Titovimi komunisti in spolnjevati njih smešne želje!

Nenadna pomoč iz Rima

Čeprav v taborišču nisem bil več vpisan in tudi spal nisem v njem, sem po dobroti rojakov v pisarnah in v kuhinji še vedno ohranil svojo sobo in dobival hrano. Dva dni po tisti preiskavi mi pride g. Matko okrog devete zjutraj pravit, da me išče neka Avstrijka, ki trdi, da je prišla z Dunaja in da hoče z mano govoriti, pa da noče v nobeno pisarno, ne v ba-

rako, marveč želi, naj pridem v zakristijo, kjer me čaka. Skrivnostno! Prvo, kar sem vprašal, je bilo, če ima vtis, da je res ženska in ne preoblečen moški, pa je dejal, da dela vtis ženske. Kljub temu sem vzel s seboj dva fanta in ju pustil pred vrati zakristije z naročilom, naj mi prideta na pomoč, če bom zavpil. Ni bilo treba. Gospa je res prišla z Dunaja. Poslal jo je salezijanski bogoslovec češkega pokolenja Pustka, ki je študiral v Rimu, pa potoval v zelo važni zadevi k salezijanskemu škofu Trochti na Češko.

„O, saj ste podobni!" je vzkliknila, ko me je zagledala. Prinesla mi je namreč avstrijski Ausweis (osebno izkaznico) na ime nekega tirolskega inženirja s sliko meni res močno podobno. Zdaj že pokojna sobrata g. dr. Matija Šaruga in g. dr. Franc Grmič sta mi jo v Rimu poskrbela. Rekla je, da je vse urejeno, da me spravijo čez Brenner v Italijo. Naj bi prišel prihodnji teden v Inomost, ker me bo g. Pustka na povratku čakal in me pospremil do Rima. Če bi se pa zgrešila, naj se kadarkoli zglasim tam in tam, na Tirolskem, mož da je že plačan, da me prepelje v Italijo.

Dejala je, da gre še v Lienz nakupit masla, naslednje popoldne pa da se vrne, da ji povem, kako sem se odločil, da obvesti Pustko. „Seveda bom šel!" sem vzkliknil, „vendar pa le pridite, da Vam dam zadnjo besedo."

Premislil sem se

Hitel sem, da sobratom povem, da odhajam, ter začel predajati in pospravljati, ko začnejo po zvočnikih pozivati, naj bi opoldne vsi pred zvočniki poslušali taboriščnega poveljnika majorja Maydona, ki bo objavil zelo važna navodila. Kaj je objavil? Seznam kakih 30 družin in nekaj samcev, ki morajo v petih dneh taborišče zapustiti, ker so osumljeni od Titove vlade, da delajo protijugoslovansko propagando. Lahko si poiščejo privatno stanovanje, če ne, bodo pa preseljeni v tabrišče St. Martin pri Beljaku. Strašen udarec je to bil za prizadete. V St. Martin nihče ne mara, ker Angležem ne zaupa, pa tudi, ker je bliže meje. Od kod vzeti denar za stanovanja? V Avstriji so bile izkaznice za živila in ti reveži jih niso imeli. Čisto brez vsakega so bili vrženi na cesto in to sredi decembra!

Hkrati je poveljnik napovedal, da pride naslednjega dne jugoslovanska repatriacijska komisija, naj jo vsi pazljivo poslušamo ob zvočnikih.

„Tako!" sem si dejal: „Kar misli s svojo glavo, mora ven iz taborišča, raja pa naj bo plen komunistične propagande!" Očividno so bili to zadnji obupni poskusi komunistov, da bi emigracijo preprečili in ljudi pripravili, da bi se vrnili. Niso uspeli. „Raja" je pokazala, da le ni brezglava raja, ampak da samostojno misli. Če je do zdaj kdo morda malo okleval, so ga prav zadnji nečloveški ukrepi utrdili v prepričanju: „S komunisti nikoli!"

Ko sem videl, kaj vse se pripravlja, sem se odločil, da ne pojdem v Italijo, marveč da ostanem in ljudem pomagam, če bom kaj mogel.

(Sledi)

PO ENEM LETU ŽALOVANJA

Nunca el bien es conocido hasta no haberlo perdido.
Španska ljudska popevka

(Dobrota ni poznana dokler se ne zgubi)

Blagi naš Jože, vsi ki smo te dobro poznali, smo te resnično ljubili in se dobro zavedamo, kaj smo izgubili s Tvojo smrtjo. Skoraj neverjetno, pa je vendar resnično! Eno leto je preteklo, odkar si nas zapustil, in se mi, Tvoji prijatelji, še ne moremo sprijazniti s stvarnostjo. Lagal bi, če ne bi priznal, da na vsaki seji, na vsakem našem sestanku na tihem upamo, da boš stopil med nas in nas pozdravil, kakor si imel navado: „Fantje, pogum, vse se bo dobro izteklo."

Toda Tvoje blagodejne besede ni, Tvojega nasmejanega obraza ni, Tvoje prisotnosti ni in nas objame zopet tiha žalost. Prijatelji ali sovražniki, hoteli ali ne hoteli, toda priznati moramo vsi, ki še nismo zamorili v srcu čuta hvaležnosti:

„S Tvojim odhodom je nastala v naših vrstah praznina in taka vrzel, ki je ni mogoče zamašiti."

Pri vsaki prireditvi, pri vsem podrobnem društvenem delu, na vsakem našem koraku Te pogrešamo. Ne da se tajiti. Bil si duša našega društvenega življenja. Tudi zate veljajo pesnikove besede: „Na tleh leže slovenstva stebri stari."

Odveč bi bilo ponavljati vse njegove zasluge in osebne vrline, ki smo jih primerno poudarili ob njegovi smrti. Jenkovo javno delo je tako bogato da bi napolnilj debelo knjigo, če bi hoteli našteti vse, kar je Jenko kot glavni delavec dobrega storil za borčevsko organizacijo, zavetišče in za slovenski narod sploh. Ideali, za katere se je navduševal v domovini, so ga vodili tudi v emigraciji. Tu ni bila nobena žrtev prevelika. Miru in počitka ni poznal. Verjetno, da so mu prav ti napori nakopali zahrbtno bolezen. Še tik pred smrtjo je opravljal društvene posle. Tabor in Slovensko zavetišče sta mu bila še poslednja skrb. Prav zaradi tega nas navdaja nekoliko trpka misel, da mož, ki je bil tako velik idealist, srčno tako dober, ni doživel priznanja, ni žel hvaležnosti, ki si jo je po vsej pravici zaslužil. Kdor je poznal njegovo dobro srce, plemenito dušo, globoko vero, mu je z lahkoto vse morebitne napake, ki pa niso nikdar izvirale iz osebne škodoželjnosti, ampak iz želje po javnem delovanju. Jenko je bil mož javnega dela

in ni v življenju za to delo nikdar zahteval priznanja niti ni iskal hvaležnosti, ker je dobro vedel, da je nehvaležnost plačilo tega sveta. Vendar pa ta nehvaležnost ne sme segati preko groba. Če smo katoličani dolžni izkazovati v življenju „signum comune", smo dolžni izkazovati umrlim zadoščenje in nesebično priznanje. Nič se ni še uresničilo.

Vendar pa mu je Bog izkazal posebno dobroto še pred smrtjo. Res je, da se mu ni izpolnila srčna želja, kakor poje Prešeren, „v zemlji domači, da truplo leži." Pač pa se je samo šest mesecev pred smrtjo poslednjikrat sestal s svojim devetdesetletnim očetom in z bratoma ter sestro prav na meji svoje domovine, „ki jo je ljubil prisrčno ves čas."

Jenko, naj bodo te skromne vrstice posvetilo Tvojemu spominu ob prvi obletnici Tvoje smrti!

ZA ZGODOVINO

Zora Piščanc

Vera Lestan

14. novembra leta 1943 zvečer so partizani odpeljali idealno mirensko dekle **Vero Lestanovo.** Ni se več vrnila. Ob njenem neznanem grobu mirno teče Vipava in ji poje svoje večne popevke. Njen spomin pa ni zamrl. Še živi med nami in bo živel naprej.

Vera Lestanova je bila rojena v Mirnu pri Gorici dne 3. februarja 1908. Ljudsko šolo je izvršila deloma doma, deloma na Štajerskem, kamor se je njena družina zatekla v času prve svetovne vojne. Po vrnitvi v Miren je v zavodu Notre Dame v Gorici dovršila šolo za učiteljice otroškega vrtca. Vendar do službe ni prišla, ker se kot zavedna Slovenka ni marala vpisati v fašistično stranko. Svoje bogate zmožnosti pa je kljub temu razdajala. Njeno mlado življenje je bilo neprestano žrtvovanje. Žrtvovala se je za otroke, ki jih je doma poučevala in jih pripravljala za izpite, žrtvovala se je kot pevovodinja in organistka cerkvenega zbora, žrtvovala se je predvsem kot zgledna družbenica, polna ognja in navdušenja za rast in procvit MD. V tem svetem apostolatu je dosegla tisto veličino, ki jo dosežejo samo junaške duše, ki nase pozabljajo, ki se za druge vse žrvujejo. Živela je s Cerkvijo, zato ni bilo slovesnosti v cerkvi, ki bi je ne znala poživeti in vtisniti tisti pečat, ki nikdar ne pride v pozabo. Kar je Mirencev v Gorici, vsi se še živo spominjajo teh lepih cerkvenih praznikov in slovesnosti in s hvaležnostjo mislijo na idealno Vero, ki ni poznala trudov in žrtev za čast in slavo božjo.

Vera Lestanova je bila duša vsega verskega življenja v fari. Še v tistih žalostnih časih, ko je bila vsaka izgovorjena slovenska beseda že

greh, je Vera zbirala mirenske otroke in jih skrivaj učila petja in igre, seznanjala jih z lepoto slovenske besede in slovenske zemlje. Tudi sama je bila pesnica. Vse njene pesmice so globoko religiozne, zložene za razne cerkvene slovesnosi in nam govorijo o veliki nežnosti in toplem čustvovanju njenega dekliškega srca. Posrečilo se nam je dobiti njeno zadnjo pesem. Spesnila jo je za Svečnico 1942. V nji toži:

Ognjišče je razbito, strehe ni več,
posuta jim je cerkev in oltar,
in v dušah teh je morda že ugasnil
ljubezni božje najčistejši žar.

Zdaj vpijejo krvave tuje dalje,
do nas odmeva njihov strašni krik
in vedno novih, vedno večjih žrtev
zahtevajo od nas, o Bog — Sodnik!

A ni samo tolažila, ni samo molila. Znala je tudi pomagati. Ko se je v Gonarsu odprlo žalostno taborišče naših ljudi, je bila Vera med prvimi, ki je tem nesrečnežem prihitela na pomoč. Z njej lastno požrtvovalnostjo je hodila od hiše do hiše, zbirala živež, denar in obleko in potem sama v vsakem vremenu in v vseh nevarnosti vojnih dni nosila vse to s kolesom v več kot 50 km oddaljeni Gonars. Koliko je bilo pri tem žrtve in naporov, ve samo Bog. Na njenem vedno smehljajočem, vedrem obrazu človek ni spoznal utrujenosti.

Čeravno slabotna po telesu je izvrševala med nami velika dela. Njeno izmučeno telo je padlo v prerani grob. Njen duh pa še živi med nami in nam priča, da Vera Lestanova ni umrla, ampak živi v Kristusu.

Poleg idealne Vere Lestanove so istočasno odpeljali partizani tudi **Klunčič Bogomila** in **Štanta Venceslava** iz Mirna in ju ustrelili **neznano** kje. Tri dni nato, dne 17. novembra 1943 so odpeljali in ustrelili še profesorja **Cirila Šinigoja in Alojzija Rusjana.**

Istega meseca morda nekoliko pozneje, je bila odpeljana in ustreljena še vsa **družina Blažič** iz Vertoč pri Mirnu in sicer: **Avgust Blažič,** oče, **Marija Blažič,** njegova hči ter sinova **Karel Blažič** in **Jožef Blažič.**

Opozorila bi Vas rada še na enega padlega domobranca in sicer **Lukežiča Cirila, rojenega leta 1925 v Biljah pri Gorici, ki je padel 17. marca 1945 pri Postojni** in kjer je tudi pokopan. Bil je iz zelo zavedne krščanske družine.

Ob zaključku lista smo prejeli žalostno novico, da je v ZDA odšel k Bogu po večno plačilo poznan javni delavec g. Zdravko Novak. N. p. v m.!

Marjan J.

Ob 25-letnici smrti gen. L. Rupnika

Darovali smo sveto mašo za pokojnega generala Leona Rupnika, ki ga z vso pravico moremo imenovati očeta Slovenskega domobranstva. V dneh po italijanski kapitulaciji sept. 1943 ko je vse kazalo, da bodo komunistični partizani z italijansko pomočjo uničili vsak odpor protikomunističnih edinic. Dokaz za to sta Turjak in Grčarice.

V tistih težkih septemberskih dneh pa na prošnjo mnogih ljudi, tudi takih, ki so pozneje na njega kazali kot kvizlinga je general Leon Rupnik prevzel predsedstvo Ljubljanske pokrajine in kar je bilo najvažnejše — ustanovil je Slovensko domobranstvo. To je bilo v letih 44 in 45 resnična prva slovenska narodna vojska. Vojska, ki se je prva na svetu uprla komunističnemu osvajanju in nasilstvu, prva spoznala, da je OF le lepa maska, za katero se skrivajo komunisti, da bi tako lažje izvedli krvavo revolucijo na Slovenskem in po končani vojski prišli do oblasti. To se jim je sicer posrečilo — ne zato, ker so vojaško zmagali, pač pa po zaslugi zapada in s pomočjo današnjega sovražnika številka 1 Sovjetske zveze.

Takoj po prevzemu oblasti so komunisti pokazali kaj znajo. Zaprli so na tisoče političnih nasprotnikov, na tisoče so jih pobili, zaplenili mnogim vse premoženje. Vrnjenih 12.000 domobrancev pa so v mesecih juniju in juliju pobili. Začeli so silno gonjo proti cerkvi in njenim služabnikom. Slovenska zemlja je bila eno samo veliko grobišče — grobišče vseh narodnosti, a zločinec je eden sam: svetovni komunizem.

Tudi generala Rupnika so vrnili. Strašno so ga mučili, duševno povsem ubili, vozili kot žival v kletki po ljubljanskih ulicah, da je nahujskana drhal pljuvala vanj. Končno so ga ubili s strelom v tilnik, ko je stopil, ali bolje, ko so ga porinili iz avtomobila. 4. septembra leta 1946 zjutraj.

Umrl je mož, ki je reševal, kar se je v tistih silno kritičnih dneh še rešiti dalo, dal je svoje dobro ime, da bi slovenski narod spoznal, kaj je komunizem, preden bi ga občutil na svoji lastni koži.

Približno iste dni so obesili tudi šefa ljubljanske policije dr. Hacina, ki se ga mnogi še spominjate, kako je stregel pri svetih mašah v špitalski župnijski cerkvi. Njega duševno niso mogli zlomiti. Zato so ga obesili: na sodni razpravi so kričali nad njim: „Glejte, ves slovenski narod vas sodi... On pa je mirno odgovoril: „Kaj pa oni del naroda, ki je dal 14 tisoč domobrancev, kaj pa ti, me tudi oni sodijo?“ Hitro so ga prekinili, da jim ne bi kaj pripovedoval, da ne bi še kaj slišali...

Takrat so ubili tudi hromega starčka pisatelja Velikonjo Narteja, ki delal samo dobro. Ubogega invalida, ki se je ob polici komaj premikal, so ustrelili, kot največjega zločinca, ker je dobroto delil. Tisočim iz Dolenjske

in Notranjske je pomagal; obsodili so ga, ker je resnico govoril: komunizem je zlo: in nesreča za naš narod... Zato je moral umreti, zato odvreči svojo palico, ker jim je povedal, da se je morda zmotil v taktiki, v borbi proti njim, nikakor pa ne v ideji...

Vsem tem in vsem drugim, za katerih imena vemo in tudi za one katerih imena ne vemo, naj Bog da večni mir. Naj prosijo za nas, da ne bomo postali plehki in prelahki, naj prosijo za slovenski narod, da bi nadaljeval pot, ki jo je začel: pot v ljubezen, pravico in poštenje, pot, v prerojenje in čast božjo.

I. K.

DVODEJANKA

V Goldeku nad Dravo je gorela jesen. Prav do ostrih sten na vrhu je rastla rdeče-rumena preproga iz doline. Ob veliki cesti je čakalo taborišče. Kakor črne rakve, so bile nizke barake, ki so se stiskale k tlom. V njih s ohrepeneli ljudje brez doma, brez pravice in brez imena. Bili so le številke pred zaprtimi vrati domovine in s pečatom D. P.

Kanada, Venezuela, Čile, pa spet Kanada, Argentina in Perú. Vsak teden so odvažali vojaški kamioni. Stal sem ob veliki cesti, mahal odhajajočim in štel kamione: pet sedem, menda dvajset ali petnajst. Vem le, da je bil vsak teden silno dolg ta slovenski pogreb.

In spet so odvažali našo mladost, to pot preko oceana!

Izseljenci!

Kakor velik črn pečat, so te mrzle črke pokrile zlato rdečo jesen na Goldeku. In iz Drave so zrastle, se pripele na kamione in na vsakega posebej, da je številka dobila ime.

Izseljenci!

Izseljenci!

Spominjam se, ko sem se kot srednješolec doma razmišljal o izseljencih, posebno ob vsakoletnem praznovanju dne po naših šolah. „Kaj bi dal, da bi zbral vso našo kri razmetano po kontinentih," sem hrepenel tedaj.

In danes? Kaj bi dal, da bi vsaj ohranil, če že ne vrnil novo mladost, ki je že zrastla na tujem, pa še vedno govori in poje našo besedo! Kaj bi dal, da bi jo ohranil naši Sloveniji!

Bogastva, udobja, dobre službe in položaje? Ne, to jih ne bo vrnilo Sloveniji!

Slovenijo, naš raj pod Triglavom, bi jim moral dati! — Toda, kako, ko je sam nimam več, le nosim jo še vedno v svojem srcu, po daljnih tujih poteh...

Ruda Jurčec

Doklej še . . . ?

V Siju slovenske svobode (leto III, št. 20, Bs. As. 30.11.71) je njegov lastnik, izdajatelj in urednik, naš poznani publicist in književnik **Ruda Jurčec** v zaglavju Svetá ideje in dejanja — Sestavine slovenske svobode — pod naslovom „Quousque tandem...“ (Kolaboracija in igra demagogije) objavil članek, ki ga dobesedno prinašamo tudi za naše bralce. Vsak naš komentar bi bil odveč. — (Op. ured.)

Belgrad se je pred nekaj meseci vznemiril. Odkrili so, da so v Berlinu, Rimu, Londonu, Parizu in drugod odprli tajne arhive. Po 25 letih so smeli v javnost in za študij zgodovine zapisi in tajni dokumenti o kolaboraciji komunistov v Jugoslaviji (in Sloveniji) med vojsko 1941—1945. Vodilni profesor zgodovine na belgrajski univerzi je pohitel vladi s pozivom: „Drugod bodo obravnavali vse o naših zvezah s fašizmom in nacizmom med 'osvobodilno vojsko' (in zapisalo se bi mogoče celo, da 'smo bili Hitlerjeva pomožna oborožena sila' za pokončavanje slovenskega naroda v letih 1942—1945. Torej 'priznajmo' vse, da pojasnimo svojo 'resnico'. **Bili smo kolaboracionisti — v interesu svoje komunistične revolucije,** ne pa za osvoboditev narodov Jugoslavije...)

— — —

Zbornik Svobodne Slovenije 1970 se je pridružil znova publicistiki ki je o slovenski (ne)kolaboraciji prelila že veletoke črnila in častno dokazala, da pošteni Slovenci nikdar niso bili kolaboracionisti. Objavljen je namreč tokrat v Zborniku članek (Jože Košiček: **Dokumenti iz arhiva dr. Kreka, str. 80-101).** Pisec jemlje iz tega arhiva, ki gotovo mora obsegati sto strani in številk, izvlečke, ki pa nasprotno s tistimi zgoraj, ki bodo komunistom v Belgradu služili za dokazovanje „nedolžnosti“, pridaja posebno luč kolaboracije, ko objavlja izvlečke (skoraj dve celi strani) samo iz Slovenskega doma, kjer bi naj bilo najti, da je bilo res dvoje: slovensko domobranstvo je bilo izdelek kolaboracionizma s Hitlerjem (torej potrdilo tistega, da bi bili domobranci najprej „Hitlerjevi domobranci“, kakor se je izrazila vodilna slovenska osebnost v San Franciscu 1966 v euforiji po podpisu protokola, in se je ponovilo potem še isto izpod peresa dr. Kreka in se ponavljalo tja do 1968.) Zakaj pa je bil izbran iz arhiva samo en ljubljanski list, dasi so morali pod nemško cenzuro tedaj enako pisati še

Slovenec, Jutro in Slovenski narod...? Ali ne mar zato, da bi bil posebej pogojen urednik lista, ki je danes med vodilnimi pisci, ki jih je dr. Krek leta 1969 odpravil z (vsaj) „demagoškim" izrazom, da so „državarji" in „samoslovenci" s svojim pisanjem v našem listu?

Mnogo pove pa stavek, ki je citiran iz arhiva dr. Kreka (str. 88): **„Domobranstvo se namreč ni pričelo v imenu stranke, temveč v imenu naroda'** Ta resnica pa je namreč prehud sunek v delo tistih, ki so med borbami na „terenu" v Ljubljani domobranstvo drobili na razne strankarske kombinacije legij dveh ali treh barv, potem pa še na četnike (začuda pa se o njih doslej še nikoli ni spozabil zdrkniti na polje demagogije in jih imenovati „Hitlerjeve četnike", dasi so ves čas živeli od tega, kar so imeli domobranci — iste hrane in istega orožja...) Ko je domobranstvo kot slovenska narodna vojska enotno krvavelo na fronti za svobodo, so si iz njega že ustvarjali v Ljubljani „milice" za tega ali onega apartčika, ki mu ni šlo za čistost borbe, ampak za delež, ki ga bo ob prihodu zaveznikov v Ljubljano mogel prinesti na krožniku — ne kot plod borbe, ampak temnega izigravanja deklamatorske ali pridigarske demagogije... o kolaboraciji!

———

Ko je septembra 1971 ob 25-letnici smrti generala Rupnika govornik pred spomenikom padlim omenjal generala Rupnika v zvezi z domobranstvom, je lastnik in izdajatelj Svobodne Slovenije iz govora črtal vse, kar je bilo v zvezi z generalovim imenom. Ni pa se izognil njegovemu imenu v Zborniku avtor članka in izbiravec podatkov v Krekovem arhivu. Ponatisnil je stavke, ki kažejo generala kot Hitlerjevega „kolaboracionista".

Bilo mi je dano, da sem v letih 1946 in 1947 dvakrat spremljal dr. Kreka na tajne pogovore v Pariz. Potovanje je omogočila prijateljska naklonjenost francoske tajne službe in prijateljev v zavezniškem štabu v Rimu. Dr. Kreku so oskrbeli dokument in uniformo francoskega majorja, sam sem pa bil v uniformi letalskega poročnika. (Nekaj je o tem že v knjigi Skozi luči in sence.) Obakrat so bili v Parizu večdnevni razgovori s kraljem Petrom II., dr. Mačkom, Dragišo Cvetkovićem. Na hrvatski strani je meni podobno vlogo imel moj sošolec s pariške politične šole dr. Branko Pešelj.

Na koncu drugega obiska sem majorja Parisota, vodjo de Gaullove obveščevalne službe zaprosil, naj naju popelje po Parizu. Končno smo kot zvesti klerikalci obsedeli na oglu trga St. Sulpice na pločniku hotela in kavarne Vatican. Dr. Krek je dobro obvladal francoščino pasivno, a mi dejal: „Vprašajte majorja Parisota, kaj bodo Francozi mislili o maršalu Pétainu čez deset ali dvajset let?" Niti malo ni okleval in odgovoril: „Videli boste: po vsej Franciji mu bodo postavljali spomenike..." Ko sva se pod večer sprehajala po grajskem parku, sem vprašal: „Gospod predsednik, zakaj ste majorja vprašali o maršalu Pétainu?" „Da bi vedel, kaj

bodo čez deset ali dvajset let mislili Slovenci o generalu Rupniku...?", je enako naglo odgovoril.(1)

Ob 25-letnici smrti generala Rupnika je Svobodna Slovenija črtala spominske besede nanj z javne proslave. Predala se je molku, v Zborniku pa je izšel izvleček, ki izzveni vsaj demagoško; kot kamen prezira je vržen na generalov neznani grob v Sloveniji.

Demagogija s premetavanjem kolaboracije nas namreč ne pusti prodreti v že zdavnaj razjasnjen in čisti zrak, kakor bi moral spremljati narod, ki se čuti varnega v čustvovanju: res svoboden in suveren narod se more za vedno otresti takšnega suženjskega mešetarjenja s pojmi kolaboracije in to po 26 letih bivanja vsaj enega dela Slovencev v svobodni emigraciji. Ves svet že zdavnaj ve resnico, le v slovenski emigraciji je še orožje za širjenje „civilne" smrti!

———

Upajmo, da se bodo podatki iz teh arhivov nadaljevali. Mogoče bo tam tudi kaj o tem, da nismo daleč od tega, da bi mogli zunanjega ministra Edena in celo samega W. Churchilla prišteti med nekaj, kar bi moglo biti blizu psovki: „Hitlerjev domobranec ali miličnik..."

Podatki iz Krekovih arhivov opisujejo težko delo prepričevanja o tem, da borci proti komunizmu v Sloveniji niso kolaboracionisti. Res nas je take slikala rdeča propaganda v Londonu. Vendar kdor malo pozna angleško bistrovidnost, pa tudi skepso in še bolj suveren cinizem, bi mogel kaj kmalu sklepati, da so angleški državniki dobro vedeli, koliko je na uri... in mogoče smatrali „dokazovanje" Kreka in njegovih za nepotrebno beračenje.

Tako sem po zanesljivem viru v uredništvo našega lista v Ljubljani mogel izvedeti za Edenovo izjavo, podano slovenskemu gostu, ko se je ta zvijal, kaj naj storimo Slovenci ob stalni propagandi, naj se domobranci združijo s komunističnimi partizani. Kratko mu je odgovoril:

„Najprej jih pobijte, potem se pa z njimi združite...!"

V prvem delu trditve (nasveta) je bilo zaobseženo (okupatorsko) kolaboriranje, s katerim bi mogel z nemškim orožjem biti dosežen učinek, v drugem pa ureditev položaja borcev proti kom. revolucionarjem po določbah mednarodnih konvecij o delu domače policije proti hudodelstvu, ki

---

(1) Ob petdesetletnici zmage maršala Pétaina pri Verdunu (1917) je vsa Francija plebiscitarno prosila de Gaulla, naj dovoli Pétainove ostanke prenesti na pokopališče herojev v utrdbi Donaumont pri Verdunu. Ves episkopat je skupno poslal enako prošnjo. De Gaulle se ni uklonil in je začudil ves svet s svojo majhnostjo. Pač pa danes v francoskem tisku (komunistični raje molči, že ve zakaj!) nikdo več ne žali Pétainovega spomina z očitki kolaboracionizma.

se je v teku okupacije razvijalo proti lastnemu narodu v obliki komunistične revolucije.

Tako je umeval „domobransko kolaborantstvo“ odgovorni angleški zunanji minister, nekako isto pa je v marcu in aprilu 1945 storil sam premier Winston Churchill, ko je ob posameznih kapitulacijah nemških armadnih zborov v severni Afriki, Italiji, na Balkanu, v Franciji in v sami Nemčiji angleškim generalom naročal, naj ne terjajo popolnega razpusta nemških zborov in naj ne uničujejo ali plenijo nemškega orožja, ker bi moglo v nekaj dneh po propadu Nemčije že služiti za obračun s Stalinom in ostalimi komunističnimi režimi v Srednji Evropi. Ker je bila nemška oborožena sila do sklepa premirja 8. oz. 9. maja 1945 še vedno zakonita nemška vojska, je bil torej tudi Churchill tri mesece v teh svojih resnih, prav nič demagoških potezah neke vrste (vsaj moralni) „Hitlerjev pomožni oboroženec...“ Če bi tedaj (pri Edenu v letu 1943) kak rdečkar kje „zaškrtal“ z zobmi in predsedniku vlade in njegovemu zunanjemu ministru očital „kolaboracijo“, nanj še pljunila ne bi... Demagogi niso niti pljunka vredni.

Če tega v arhivih Zbornika ni, pa bo mogoče pri tem ali onem vzbudilo pozornost, da je Krek podčrtaval, da je omenjeni slovenski list kje zapisal namesto Jugoslavija bivša Jugoslavija. Ali ni torej vse govorjenje o kolaboraciji samo zavesa, samo demagogija, ki naj onemogoči tiste, ki so leta 1941 vsaj že spoznali, da je bila Jugoslavija naša največja nesreča in nam mora biti Jugoslavija ne samo nekaj bivšega, ampak nekaj preperelega, kar je v svoji demagogiji razpadlo za vedno. Kolaboracija torej ni greh, pač pa „bivša...!“ „Kolaboracija“ naj bo madež na „državarju“, ki noče „bivše...“

Ko je rimski senator Cicero z rostruma napadal Catilino (108—62 pr. Kr.) z besedami: „Quousque tandem, Catilina, abudere patientia nostra... Katilina, doklej boš še izrabljal našo potrpežljivost?“, je rimskemu ljudstvu razkrinkaval politika, ki je kot prototip demagoga prišel v svetovno zgodovino.

Razkrinkal ga je, a ni imel prida uspeha! Ko je potem sam padel pod noži Katilinovih nahujskancev, se je ob požarih in pokolih Katilina vedno znal umakniti na varno — ostal živ do groba, a odšel v zgodovino z oznako, ki je stara skorajda 2000 let.

Demagogija tudi danes izrablja potrpežljivost (nevednost) množic. Med nami pa skuša pod klobukom „kolaboracije“ zakrivati celo vrsto načrtov in naklepov.

Trenutni račun bi mogel biti samo ta: belgrajska univerza bo kaj lahko opravila z madeži rdeče kolaboracije, pač pa bo v posebni luči „domobranska“ kolaboracija morala zablesteti v „arhivarski“ gorečnosti v Zborniku SS 1970. (25. novembra 1971)

DRAGU BUJASU OB 50-LETNICI

Ko so se v najtežjih urah slovenske zgodovine zbirali protikomunistični borci okrog generala Rupnika, je strumno stopil med nje tudi **Drago Bujas** ter prijel, čeprav ne za puško, temveč za pero ter tako doprinesel svoj delež v borbi nepozabnega generala. In ko se je kruti komunizem polastil po tuji zaslugi naše domovine, se je tudi Drago skupaj z drugimi podal na tuje. Končno je prišel v Argentino, kjer si je ustvaril dom in družinico in kjer je 4. decembra dočakal prvih petdeset let svojega življenja.

Od prvih dni je zvest član in naš naročnik, pa se ga tudi v "Taboru" spominjamo ob tem njegovem življenjskem jubileju ter mu kličemo: še na mnoga leta!

R-.

Gospa Jenko

Buenos Aires, Argentina

Draga gospa!

Slovenski Protikomunistični Borci, zbrani na 15. rednem občnem zboru društva Tabor na Slovenski Pristavi v Clevelandu smo se s hvaležnostjo spomnili Vašega in našega pokojnega Jožeta.

Vsi, ki smo ga poznali osebno, in tisti ki smo ga poznali samo po njegovem delu, žalujemo za njim in ga resnično pogrešamo. Z njim smo izgubili ne samo nesebičnega garača, ampak vzgled požrtvovalnost.

Ohranili bomo pokojnega Jožeta v trajnem in najlepšem spominu.

Z najlepšimi pozdravi, za tajništvo Zveze

Rudi Lukež l. r. **Danilo Kranjc l. r.**

V Clevelandu, 21. septembra 1971.

DSPB TABOR v Clevelandu je imelo vsakoletni občni zbor 6. novembra 1971. Izvoljen je novi odbor: Frank Kastigar, predsednik; Filip Oreh, blagajnik; Hinko Zupančič tajnik; odborniki: Tone Sterle, Maks Jerič, Jože Žnidaršič, Frank Boh, Matevž Hočevar, Lojze Modic in Jože Jakoš; nadzorni odbor: Ivan Hočevar, Jože Arko in Jože Dovjak.

NEKAJ O ŠAHOVSKI IGRI

Od 30. septembra do 24. oktobra 1971 sta v Buenos Airesu odigrala Amerikanec Robert Fischer in Sovjet armenskega rodu Tigran Petrosian devet od dvanajst predvidenih šahovskih iger. Zmagal je Fischer 6½:2½ točke in s tem rezultatom si je pridobil pravico, da se spopade prihodnje leto za svetovno prvenstvo v šahu z Rusom, Borisom Spasskym, sedanjim šahovskim prvakom. Pot do te pravice je zelo dolga in naporna, ker praktično sodelujejo pri izločilnih tekmah — šahovskih turnirjih — šahisti vsega sveta. Šele zmagovalci posameznih skupin se udarijo med seboj. Tako je moral igrati Fischer z dvema zmagovalcema iz drugih skupin, s talentiranim danskim šahistom Larsenom, katerega je premagal s 6:0 in s savjetskim šahistom Taimanovim, katerega je premagal tudi s 6:0. Čeprav je bil Fischer že prej znan kot eden najboljših mednarodnih šahistov, je vendar s tako prepričljivima zmagama presenetil ves šahovski svet. Zato je razumljivo, da je vladalo po vsem svetu veliko zanimanje za potek in izid tega šahovskega dvoboja. Fischer je res zmagal, toda ni pa v teh partijah dokazal, da je šahovski genij. Zmagal je ker je Petrosian igral izredno slabo. Tako je v prvi partiji napravil kot črni napako, ker ni v 16. potezi vzel s Tg8xg2 belega kmeta in bi na ta način spravil Fischerja v zgubljeno pozicijo. In potem je 34. potezi napravil usodno napako s Td1 ker se črni skakač ni mogel več rešiti in je tako Petrosian partijo izgubil, dasi je imel do 34. poteze najmanj remi.

V tretji partiji je Fischer v 11. potezi črnega žrtvoval kmeta na b2 in ponudil genialno izgubo kvalitete na a1, toda Petrosian ni skočil v to past in se je dobro branil do 29. poteze, ko je vlekel svojega Kh7 namesto Td2, kar bi vodilo v zmago. In ker je bil Fischer zgubljen, je lepo trikrat ponovil isto potezo in zahteval po pravilih remi. Tako je zopet po neprevidnosti ušla Petrosianu zmaga. Prvih pet partij bi bil Petrosian lahko dobil v razmerju 4:1.

Šele v šesti partiji je Fischer zmagal s počasno, a dosledno pozicijsko igro pa res velemojstrsko. Poslej je šlo hitro, ker je Petrosian vse partije izgubil. Naravnost lahkomiselno je v deveti partiji žrtvoval kmete, medtem ko je pripravljal matno mrežo, ko je v 27. potezi kot črni vlekel Te1. Beli Fischer je potem žrtvoval figuro, toda v končnici je ostal s petimi kmeti več. In Petrosian se je vdal in s tem zgubil dvoboj.

V komentarju je nekdanji Poljak Najdorf zapisal v „Clarinu“ dne 2. oktobra 1971 ob 34. potezi: „un error inexplicable de Petrosian.“ In nadaljuje: „Parece que hipnotizara (Fischer namreč) a sus rivales y los indujera a errores fatales.“

Ni znano, če je že kakšen drugi komentator, kaj podobnega zapisal. Važna pa bo Najdorfova opomba šele potem, če bi Fischer zmagal tudi Spasskega s kakšnim 6:0, kakor je druge šahiste in če bi Spassky delal take grobe napake, kakor jih je Petrosian. Tedaj bi se lahko ponovilo isto, kar se je zgodilo z dr. E. Laskerjem ob začetku tega stoletja.

Ko je dr. Lasker leta 1894 premagal dotedanjega svetovnega šahovskega prvaka Steinitza in je potem nad 30 let dobival same prve nagrade na mnogih šahovskih turnirjih, so začeli nekateri novinarji pisati, da se dr. Lasker poslužuje pri svojih zmagah hipnotizma, ker jih zavede, da delajo napake in jih potem premaga. Ta sumnja sicer ni bila nikdar dokazana in tudi ne preiskovana, toda dejstvo je, da je bil dr. Lasker nepremagljiv šahist. Šele 1921 ga je premagal Capablanca na Kubi, toda dr. Lasker se je pritoževal, da so ga Kubanci z neznosno vročino uničili in tudi z urami nekaj manipulirali, torej zmaga ni bila „čista", kar je dr. Lasker tudi pozneje dokazal, da je močnejši kot Capablanca, kajti leta 1923 je bil na močnem turnirju v New Yorku zopet prvi pred Capablancom in leta 1925 na izredno močnem turnirju v Moskvi drugi zopet pred Capablancom.

S tega vidika bo torej zanimiv dvoboj Fischer-Spassky, ker se bo dokazalo, ali ima Fischer res kakšno hipnotično moč, ali je pa genij šahovski seveda. Odvisno je od tega, ali bo delal Spassky napake kakor Petrosian, ali ga bo Fischer nadigral z boljšo igro. Pa še nekaj bo dokazal bodoči šahovski dvoboj, namreč, ali so „čudežni šahovski otroci" pozneje tudi trdni velemojstri in prvaki, ali pokažejo svojo šahovsko genialnost samo kot otroci. Fischer spada med „čudežne šahovske genialne otroke". Takih genialnih otroških pojavov je bilo že več bodisi v šahovski igri bodisi v muziki, ki pa niso bogve kaj pozneje napredovali, razen Mozarta seveda. Danes imamo poleg Fischerja še nekatere „čudežne otroke", ki pa niso kaj izrednega pokazali pozneje", tak je bil Poljak-Amerikanec Reshevsky, ki še igra s srednjim uspehom, tak je Španec Pomar, ki igra z enakim uspehom, tak je tudi Braziljanec Mecking, od katerega pa še pričakujemo uspehe. Fischer bi bil torej, če bo zmagal, v šahu nekaj takega, kot je bil Mozart v muziki. Bomo videli.

Kaj pa je pravzaprav šah?

Šah je igra in prav nič več. Nekateri narodi mu radi dodajajo še atribut ‚ciencia", kar je nesmiselno. Šah bo privlačen in zanimiv, dokler bo ostal igra in sicer igra, ki zahteva maksimalno zaposlitev človeškega duha in njegovo popolno zbranost. Znanost se poslužuje objektivnih dokazov, hoče razjasniti zadnje vzroke vsemu, hoče priti do popolne jasnosti. Ko pa bo v šahu vse jasno, ne bo več zanimiv, ker šahist uživa, če dobi igro s svojim talentom, ne pa da mora ponavljati že dognane poteze. Človek vendar ni opica, da bi posnemal drugega. Mnogi ljudje šaha marajo. Njihova „znanstvena" definicija je, da je šah preveč resna zadeva, da bi bila, igra, na-

sprotno pa je preveč igra, malenkostna, da bi bila resna stvar. Torej ni ne eno ne drugo. Vsekakor pa je šah zelo globoka igra in do sedaj še vedno neizčrpna. Že po prvi svetovni vojni so se pojavili mnogi reformatorji šahovske igre, češ da je teorija že tako razvila otvoritve, da človek ne more dati nekaj svojega, pa so hoteli uvesti še enega kmeta, ki bi ga igralec vedno lahko postavil kamor bi hotel in kadar bi ga hotel. Drugi so zopet predlagali še eno vrsto polj itd. Nič se ni obneslo, nič sprejelo. Šah ima takšen, kakršen je, še vedno neizčrpne možnosti. „Prav te neizčrpne možnosti je hotela ljudska domišljija ponazoriti z naslednjo anekdoto oziroma pravljico.

Kdo je iznašel šah, zgodovinska znanost še ni dokazala. Pač pa pripovedujejo, da ga je naročil tiran Hiram svojemu svetovalcu Lissa. Ko mu ga je ta prinesel, je bil tiran tako zadovoljen, da je obljubil svetovalcu izpolniti vsako željo, ki jo izrazi. In ker so svetovalci vedno bolj prebrisani kot vladarji, je Lissa rekel tiranu, naj mu pokloni na prvo šarovsko polje eno zrno žita, na drugo polje dve zrni, na tretje štiri zrna in tako vedno dvojno številko na vsako polje. Tiran je lahkomiselno pristal, ko pa je bilo treba izpolniti obljubo, je bilo treba dati 87.078 biljonov zrn žita. S temi zrni bi pa lahko zasuli vso Evropo z žitom. Če ne verjamete, pa poskusite!

Po najnovejših dognanjih je šah prišel iz Indije v VI. stoletju po Kr. V Evropi se je začel igrati v XVI. stoletju. in tak razmah kakor ga ima danes, se je začel šele v XIX. stoletju. Prvi mednarodni šahovski turnir v sedanjem smislu se je vršil 1851 v Londonu, kjer je zmagal Adolf Anderssen. Prvi šahovski dvoboj za prvenstvo sveta pa je bil 1866 med Anderssenom in Steintzom, čeprav je Anderssena že 1858 premagal genialni šahovski mojster Amerikanec Morphy. Steinitz je bil 28 let svetovni prvak. Potem so se vrstili dr. Lasker, Capablanca, Aljehin, dr. Euve, Aljehin. Po drugi svetovni vojni pa so osvojili svetovno prvenstvo posameznikov in moštev Rusi s prvim prvakom ing. Botvinikom. Danes obvladajo šah Rusi nesporno. Fischer pa je zagrozil že večkrat, da jih bo tepel vse Ruse kakor... Bomo videli.

Beseda šah je perzijskega izvora in pomeni kralj, zato imenujejo nekateri šah kraljevska igra. Beseda šah (xah) ima baje svoj izvor v sanskritu v besedi „Cuturanga", kar pomeni četverodelen. Večina kulturnih narodov je prevzela za oznako šahovske igre besedo iz perzijskega izvora: nemško schach, angl. chess, fr. échec, italj. scacchi, rus. šahmaty, toda Španci so prevzeli svojo terminologijo iz arabskega jezika: ajedrez, ki izivra iz arabskega: exetrench.

Kaj pa slovenski šah?

Slovenski šah se je prej razvijal pod vplivom avstrijskega šaha, sedaj pa je pod vplivom srbskega šaha. Slovenci ne bomo nikdar izredni šahisti, šahovski prvaki, kakor tudi ne športni prvenci, recimo „fusbalisti"-no-

gometaši, ker za šah in šport je treba mnogo časa. Slovenci smo pa majhen narod, zato se radi vsedemo samo na sigurno. Šahist in športnik morata imeti razvito precej avanturistično žilico. Za avanturizem je pa potreben denar in tega Slovenci nimamo. Mnogo odličnih slovenskih šahistov bi lahko našteli, toda mednarodno pomembnih je zelo malo. Iz dobe pred drugo svetovno vojno imenujemo lahk samo dve imeni: dr. Milan Vidmar in Vasja Pirc, po drugi svetovni vojni pa samo eno ime: Parma.

Do danes še vedno pomeni vrhunec slovenskega šaha: dr. Milan Vidmar, ki se je obdržal v mednarodni šahovski areni nad 40 let. Dosegel je vse nagrade od prve do šeste. Brez dvoma je imel pogoje, da osvoji svetovno prvenstvo, toda profesorska stolica na univerzi mu je bila ljubša kot šahovska kariera. Prav zaradi tega so ga mnogi mednarodni profesionalni šahisti sovražili, češ da jim jemlje nagrade na turnirjih. Seveda profesionalni šahist živi samo od nagrad in te so redke in težko dosegljive. Pri šahu pa igra zelo važno vlogo tudi sreča in pa priporočila. Da se uvedeš v mednarodno šahovsko družino, moraš imeti priporočilo. Včasih je bilo to še bolj važno kot danes.

Še pred Vidmarjem je živel v Trnovem izvrsten šahist g. Pfeifar. Ta je tudi Vidmarja učil šah igrati. Pa ga je bil enkrat menda priporočil Steinitz za neki turnir in prav takrat je Pfeifer zbolel, da se ni mogel udeležiti turnirja, potlej pa ni bilo nikdar več priložnosti. In slovenski šahovski talent je zatonil v pozabljenosti.

Za dr. M. Vidmarja so pripovedovali, da ga je priporočil za mednarodni turnir dr. Tarasch. Menda je bilo v San Sebastianu. Toda Vidmar je prvi dve partiji izgubil. In dr. Tarasch se je pritožil nad takim uspehom:

„Mladi mož, ne delajte mi sramote!"

Naslednjega dne je dr. Vidmar igral prav z dr. Taraschem in ga tudi matiral, tako mu ni delal sramote, kajti dosegel je na tem turnirju drugo nagrado.

Vasja Pirc je bil med 1925 in 1940 veliko upanje slovenskih šahistov, toda izrednih uspehov ni dosegel, čeprav je imel talent za to. Mislim, da je bil vzrok: telesna šibkost in rahla živčna občutljivost. Parma pa nikdar ne bo dosegel velikih uspehov, ker igra samo na sigurno, ne zgubiti. To je pa premalo, ker, če igraš samo na remi, zgubiš slučajno samo eno partijo in zdrkneš pod 50%.

Šah v slovenski emigraciji pa nima nobenih možnosti uspeha prav zaradi socialne šibkosti oziroma slabe ekonomske podlage.

Tema za razmišljanje

> Mnogo jih je, ki kritizirajo; toda precejšna razlika je med koristnimi in zlonamernimi kritiki!
>
> Tomas de Triarte

Franc Šetinc in "Bela knjiga"

Junija meseca se je mudil na službenem potovanju po Združenih državah znani slovenski novinar Franc Šetinc. Prišel je tudi v Cleveland, kjer mu je bil na privatno iniciativo dostavljen en izvod „Bele knjige slovenskega protikomunističnega upora."

Šetinc je o tem napisal kratko poglavje v svojem opisu potovanja po Združenih državah in sicer v reviji „Komunist", vendar ne v njeni slovenski, temveč v srbohrvatski izdaji.

Šetinc pravi, da se je ob njegovem obisku v Clevelandu zbral nekak „Zbor slovenskih antikomunističnih borcev" in izdal svojo „Belo knjigo", ki je natrpana z lažmi o narodnoosvobodilnem gibanju. Potem seveda nadaljuje z običajnim komunističnim žargonom o emigrantskih voditeljih, ki da so ostali brez ovac, ker jim nihče več ne verjame itd., itd.

Nas seveda zanima samo to, kako je s tistimi „lažmi" v „Beli knjigi", tovariš Šetinc, jih je okrog **deset tisoč!** Vsaka „laž", je namreč ime enega Slovenca, ki je padel pod komunistično kroglo, ali nožem.

„Zbor slovenskih antikomunističnih borcev" Vam bo, dragi tovariš Šetinc, zelo hvaležen, če pričnete „Belo knjigo" obdelovati **od laži do laži,** pa bomo tako na miren in dostojen način ugotovili, kdo laže in — kdo sploh pojma nima, kaj se je v Sloveniji v resnici dogajalo med zadnjo vojno in komunistično revolucijo!

ZA BELEŽNICO

Voditelj...

Vztrajni kandidat za predsednika Združenih Držav, poznani senator **Edward Kennedy,** ki se kaj rad potrka na svoje katoliške prsi, je že ponovno dokazal, da ima presneto čudne pojme o krščanski morali.

Dne 12. oktobra t. l. je imel pred Svetom za zunanjo politiko v Chicago govor, v katerem je ostro kritiziral odnose Nixonove vlade do latinske Amerike; kar samo po sebi ne bi bilo nič oporečnega. Med ostalim je v govoru vzkliknil:

> „Ne bi bil že čas, da bi naša dežela prenehala biti dobavitelj diktatorjev in pajdaš tiranov?"

Toda... toda... potem je lahkovernim in še bolj površnim poslušalcem, ki so imeli očitno vsi zelo slab spomin, za dokaz te Nixonove politike natvezil popolnoma enostranske, njegovim hudo rdeče pobarvanim pojmom o doslednosti prikrojene primere:

„V Brazilu, kjer je tortura čisto sprejemljivo sredstvo za politične represalije, in v dominikanski republiki, kjer so politični umori postali nekaj tako pogostega, da jih ni več mogoče ignorirati, je prisotnost severnoameriških vojaških svetovalcev zadosti, da nas ostali svet lahko obdolžuje soodgovornosti za takšno stanje. V resnici je obžalovanja vredna zaslepljenost naše vlade glede našega istovetenja s političnim zatiranjem v latinski Ameriki, kakor tudi ista zaslepljenost ne pusti, da bi uvideli, kako službeni obisk našega podpredsednika Agnewa grškim generalom ni v našem interesu..."

Njemu se torej trga njegovo katoliško srce samo pred zablodami v boju proti komunističnemu prodiranju v svobodni svet. Zanj so torture, nasilje in diktature možne samo na protikomunistični strani... Zakaj med še lepšimi primeri zaslepljenosti ameriške politike z ozirom na torture, nasilje in diktature bi lahko brez pobožnajškega zavijanja oči navedel vsaj še našega „kakor očeta" Tita, ki se je prav tiste dni odpravljal na pompozni državniški obisk Združenih Držav... Ali pa zanj ni bila zaslepljenost vseh ameriških vlad od Roosevelta naprej, da so na krvi stotisočev žrtev jugoslovanskih narodov in na škodo ameriških interesov zacementirale Titovo rdečo diktaturo v naši domovini? Zanj očitno ni zaslepljenost in v škodo ameriških interesov celó to, da je tudi njegov toliko slavljeni brat John pomagal prispevati 3000 milijonov dolarjev iz žepa ameriških davkoplačevalcev za dar tistemu Titu, ki ni dal poklati samo 12.000 domobrancev že po vojni, ampak vse do današnjih dni vzdržuje diktaturo, ki ne dovoli nikakšne primerjave z Brazilom, dominikansko republiko in grškimi generali... Kakšna bi bila podoba latinske Amerike in kakšni bi bili njeni odnosi do Združenih Držav, če bi ji tako velikodušno kot Titu podarili samo majhno desetino teh dolarjev??? — — —

Da, da... Bodoči rodovi bodo tudi na zapisku teh vrstic v naši beležnici lahko videli, kakšne voditelje ima sodobni svet, in bodo zato lahko razumeli, zakaj je čas, v katerem mora živeti naša generacija, takšen kot je... — — —

IZ PISEM

Gorica

...Vesela bom, če boste lahko te podatke uporabili in rešili tako pozabe naše najidealnejše brate in sestre. Naj Vam pri Vašem plemenitem delu pomaga Bog, ki je plačnik za dobra dela in tudi pravičen sodnik za vse hudo, ki so ga krvoloki izvršili nad našim ubogim narodom.

Iskreno Vas pozdravlja in se Vam zahvaljuje

Z. P.

Dobrodelne božične dopisnice

Že lani je **Zveza slovenskih žena in mater** izdala božične dopisnice Dopisnice so imele tak uspeh, da je Zveza za letošnje praznike nekaj motivov ponatisnila ter dodala nove motive.

Oboje, lanske in letošnje, so na razpolago po ceni 1 pesa.

Ves izkupiček je namenjen dobrodelnemu skladu Zveze slovenskih mater in žena.

Vsem priporočamo nakup teh dopisnic, da tako podpremo plemenito delo naših žena in mater.

M. Amon

MED VRŠACI TRESKA

(Nadaljevanje)

Ni bilo časa za strah; tekla sta, kar so ju nesle noge, in v nekaj skokih sta padla za debelo steno hiše. Domobranci so ju samo debelo gledali, od kod sta se vzela. Desetar Peter je bil takoj pri njih."

„Je še kdo tam?" je vprašal.

„Nihče", je odgovoril strojničar.

Partizani so bili za petami. Razdalja se je vedno bolj krčila. Obroč okoli vasi je bil sklenjen. Pričela se je borba za vas.

—

Poveljnik IX. korpusa je pogledal na uro.

„Postojanka mora pasti danes, drugače bo prepozno. Beli iz Qkofje Loke prodirajo po dolini. Ena izmed naših zased se je že spopadla v hribu z njimi. Sedaj se je pričela borba za vsako hišo posebej. Beli se ne bodo podali. Napad naj se prične z vsemi razpoložljivimi silami. Zmago moramo izsiliti."

Znova so brzeli kurirji od edinice do edinice in sporočali povelja.

—

Ranjenega poročnika Iztoka sta dva domobranca s težavo pripeljala na postojanko. Med potjo so se morali nenehoma izogibati izstrelkom min in krogljam.

Zdravnik ga je takoj pregledal, razkužil rano in zaustavil krvavitev.

„Ni nič hudega. Malo se boš odpočil in okrepčal. Nato se boš lahko zopet vrnil k vojakom" ga je bodril.

Iztok se je samo nasmehnil in naslonil glavo na steno. V roki ga je žgalo. Veke so se mu pričele zapirati. Zaspal je.

Domobranci so zasedli položaje okoli hiše. Veljalo je povelje: Ne se

umikati, preden niso vsi skupaj, da ne pade noben domobranec v partizanske roke.

Hišo je pretresel silen zadetek. Vsa stavba se je stresla. V steni je zazijala velika odprtina. Bližnje domobrance je zasul omet. Iz nasprotne strani se je usulo. Odprl se je pekel.

Obramba je bila skoraj nemogoča. Domobrance so ščitile samo stene hiš.

Partizani so bili v momentu pri hiši. Zaropotalo je na obeh straneh. Desetar Peter je zaukazal umik in zadnji skočil k sosednji hiši. Partizani so privlekli partop (protitankovsko puško) in z njim pričeli streljati najbližjo hišo. Borba se je pričela med hrami. Partizanski juriši so se vrstili. Domobranci iz zgornjega dela vasi so se počasi umikali k postojanki in njenim položajem.

Tudi na spodnjem delu vasi so domobranci odbijali partizanske napade. Lovro, Tone s svojimi pomagačema in Jože so branili najbolj izpostavljeno hišo na tem področju.

„Hudirja, tukaj jih pa bomo nekaj upihnili," je zavpil Lovre Jožetu, ko se je pričel novi juriš.

Pomočnik pri strojnici je samo pomahal z roko in kazal no kaseto.

„Municije, municije," je vpil Lovro mimoidočemu domobrancu.

Partizani so bili pred hišo. Preveč jih je bilo za pet. Vodnik je zaukazal umik. Takoj so skočili k sosednji hiši. Jože se je vlegel k debeli steni in z vsakim strelom nekoga prekucnil.

V zraku je zapiskalo. „Mina!" Vsi so popadali na tla. Po zraku je neslo drobce.

Domobranec se je prijel za nogo. Zadel ga je drobec mine. Dva bližnja domobranca sta ga takoj odpeljala na postojanko. Vodnik je znova zapovedal: „Umik k sosednji hiši! Ta je že v bližini postojanke. Tam se bomo zakopali in držali položaj, čeprav gremo na nož", se je jezil Jože.

Borba za to hišo je trajala vse dopoldne. Direktni zadetki iz partopa niso pomagali partizanom, da bi jo zasedli.

Naskok se je znova pričel. „Juriš! Juriš! Belčki, predajte se!"

V zraku so žvižgale ročne granate. Hiša se je stresla. Vsipal se je omet. Partizani so navalili. Tone je sprožil šarc je sikal. Izstrelil je zadnji naboj.

„Bombe!" je zavpil pomagaču.

Med prahom so se pojavile partizanske postave. Odvrgla sta zadnji bombi in potegnila pištole. Partizan je skočil pred pomagača in sprožil. Rafal se je zataknil. Zato sta se spoprijela. Tone je videl tovarišev težak položaj in sprožil pištolo. Partizana je zadel v hrbet. V naglici sta mu odvzela municijo in orožje ter skočila. Pri hiši je obležalo nekaj partizanov in domobranec, ki so go odnesli na postojanko.

Prišla je municija.

„Fantje štedite z njo! Na postojanki je je malo. Ko je zmanjka, se bomo borili na nož in s kopiti:: je vpil domobranec, ko jo je delil.

Pred poldnevom so se domobranci umaknili iz skoraj vseh sektorjev v vasi na postojanko. Hitro so zasedli nove položaje. Mine so si porazdelili, da bi jih v skrajnem slučaju vporabili kakor ročne granate.

Bližalo se je poldne. — V zvoniku je dvanajst krat udarilo. Glasovi zvona so utonili v detonacijah min.

Poveljnik Kern je pregledal položaj v vasi in zaukazal umik vseh domobrancev na postojanko.

„Tukaj zdržimo do večera. Ponoči sledi izpad, ker bo municije gotovo zmankćalo. S krčitvijo položajev bomo vsaj malo razbremenili domobranske sile, jih skoncentrirali in preprečili zajetje posameznih domobrancev na položajih."

Te misli so mu rojile in bučale po glavi. Različni načrti so se križali, a ničesar boljšega se ni mogel domisliti. Glodala ga je samo skrb za municijo.

Po stopnicah je stopal v klet k ranjencem. Na tleh je ležalo mnogo domobrancev na zasilnih posteljah. Zdravnik in sanitejci so imeli polno dela. Na srečo so bili z zdravili kar dobro založeni. Toda zdravnik ni mogel narediti večjih kirurgičnih posegov, ker ni bilo na postojanki potrebnega instrumentala. Storil je vse, kar je bilo v njegovih močeh, da bi rešil življenje težje ranjenim domobrancem. Kurat je mirno hodil med vojaki, jih bodril in molil za pokoj mrtvih tovarišev, ki so spokojno ležali v sosednji sobi pod belimi rjuhami. Stotnik Kern je našel za vsakega vojaka tolažilno besedo. Bodril jih je, da mora pomoč priti pravočasno. „Ranjencev ne bomo prepustili partizanom za nobeno ceno. Ako bo potreben izpad, vas vzamemo s seboj," to je bilo njegovo zagotovilo. Znova je odšel na položaj.

(Sledi)

DAROVALI SO:

Za zavetišče:

Ecker ing. Milan, V. Ballester (delo pri načrtu Zavetišča) 1.080
Juvančič Milan, San Justo ... 1
Logar prof. Vinko, Ituzaingó 2
N. N., Ramos Mejía 50
Janežič Janez, San Justo 10
Tomazin Vinko, San Justo ... 50
Bidovec Anton, San Justo ... 50
Čeč Vilko, Capital (tiskovine) 58
Magister Albin st., R. Mejía . 10

Mesto cvetja za pok. Ing. A. Vivod

Repar Jože, J. L. Suarez 30

Mesto cvetja svoji mami Sturm umrli v domovini — Metlika

Černič Martina, V. Ballester....25
Logar Vinko, prof., Ituzaingó 36.—
Erjavec Franc, Gral. Rodr. 20.—
Tekavec Ivan, Caseros .... 100.—
Glavič Anton, Caseros .... 10.—
Bajželj Marija, Polvarines . 1.—
Pisk Nace, San Justo ..... 100.—
Rupnik Pavel, L. del Mirador 76.—

NARODNA IN UNIVERZITETNA KNJIŽNICA LJUBLJANA

Fraz Leopold, Haedo ..... 100.—
Šivic Srečko, Casanova .... 50.—
Cleemnte A., Haedo ..... 30.—
Intihar Matko, San Justo .. 20.—
Rebozov Branko, Martínez . 24.—
Baraga dr. Srečko, Capital .. 50.—
Lah Leopold, San Martín .. 38.—
Bole Ciril, Ciudadela ..... 200.—
Klemenčič R., Carapachay . 10.—
(vse v arg. pesih)
Hren France, Cleveland ... 11.—
Jakomin Ivan, Cleveland ... 1.50
Novak Angela, Cleveland .. 0.50
Petrič Lojze, Cleveland ... 5.—
Kolarič Rudi st., Cleveland . 2.—
Dular Milan, Cleveland .... 5.—
Furra Joseph, Cleveland, preostanek iz slovenskih dnevov v Clevelandu ..... 250.—
Kolman Ludvik, ZDA ..... 7.—
Lovše Ivan, Kanada ..... 10.—
(vse v dolarjih)
Oblak bratje, San Justo ... 500.—
N. N., L. del Mirador ..... 40.—
Janežič Janez, San Justo .. 10.—
Zottar Teresa, V. Ballester 100.—
Tičar Beno, Ramos Mejía . 100.—
Rus Srečko, Ramos Mejía . 26.—

V spomin na pok. Jožeta Jenka:
ZDSPB Tabor, Cleveland .. 50.—

V spomin na 70-let. ge. N. N.:
Tomazin Lovro, Ramos Mejía 10.—

Mesto cvetja za pok. Rantom:
Tomaževič Lovro, R. Mejía 10.—

Mesto cvetja za pok. J. Šmuc:
Blejec Ema, Ramos Mejía .. 30.—

V spomin na pok. Borisa Kresnik:
Černič Peter, Olivos ..... 200.—
Cerkvena nabirka pri sv. maši v zavetišču 24.10.1971 352.69
Prijateljsko kosilo v zavetišču 24. 10.1971 ..... 1972.37
Zveza slov. žena in mater, Buenos Aires, izkupiček od „Miklavževega štanta“ v zavetišču 28.11.1971 ..... 465.05
Cerkvena nabirka pri sv. maši v zavetišču 28.11.1971 .. 211.02
Ob obletnici nesreče pri tvrdki Jože Musar S.A., Dora A. S. Piegari-Musar, R. Mejía 1000.—
(v arg. pesih)

Invalidski sklad:
Kastelic Anton, Bariloche . 15.—
Škrjanc Adolf, Munro ..... 15.—

Tiskovni sklad glasila Tabor:
N. N., Olivos ..... 20.—
N. N., Don Torcuato ..... 1.—

Tiskovni sklad ZDSPB Tabor:
Frančiška Cerar, ZDA .... 1.—
Emil Černe, ZDA ..... 1.—
Jože Zelenik, ZDA ..... 2.—
Emily Martin, ZDA ..... 1.—
Franček Rupnik, ZDA ..... 1.—
Dušan Maršič, ZDA ..... 3.—
Rudi Merc, ZDA ..... 1.—
Stane Vrhovec, ZDA ..... 1.—
Vladimir Pregelj, ZDA 2.50
Ana Pfeifer, ZDA ..... 1.—
DSPB Tabor, Toronto .... 8.—
Ivo Lovše, Kanada ..... 3.—
Frank Skol, Kanada ..... 6.—
(vse v dolarjih)

Urdeništvo glasila Tabor

Sporočamo čitateljem Tabora, da se je radi zakasnitve izida štev. 10 oktober 1971 morala združiti štev. 11 in štev. 12 v dvojno, da se tako delno pospeši izid Tabora.

SLOVENSKO ZAVETIŠČE JE DELO VSE SLOVENSKE EMIGRACIJE IN NIHČE NIMA PRAVICE ZASLUG. VSA PRAVICA JE PRAVICA REVEŽEV, ZASLUGA PA PRIPADA NAŠIM MRTVIM. SLOVENSKO ZAVETIŠČE JE IZGOVORJENI KOT POMOČI POTREBNIM SLOVENCEM.

VSEBINA

El papel del Ejército en América Latina 289
Naš cilj 290
Svečke na grobeh 291
Tito v ZDA 292
Tri žrtve novega stalinizma 298
Grahovskim žrtvam v spomin (B. S.) 301
Gregorij Rožman (Igor) 302
Božič (Rev. F. Gaber) 308
Kako sem pripravljal atentat na Tita (Dr. F. Blatnik) 310
Po enem letu žalovanja 318
Vera Lestan (Z. Piščanc) 319
Ob 25-letnici smrti gen. L. Rupnika (Marjan J.) 321
Dvodejanka (I. K.) 322
Doklej še..? (Ruda Jurčec) 323
Naši možje 327
Iz društev 327
Zanimivi paberki 328
Franc Šetinc in "Bela knjiga" 332
Za beležnico 332
Iz pisem 333
Med vršaci treska (M. Amon) 334

Correo Argentino Sucursal J. L. Suárez (Bs. As.)

TARIFA REDUCIDA
Concesión Nº 8133

FRANQUEO PAGADO
Concesión Nº 2619

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 1.060.634.